

**פוסק הדור התבופך לחלון
המכונית ואמר לנהג:
"בשנה הבאה יהיה לך בן"**

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת לך לך | גליון מס' 351 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

כאשר התארסה אחותי עם הגאון האדיר ראב"ד העדה החרדית, רבי משה שטרנבוך שליט"א, פנה אבי אל בן דודה של אימי, שהיה עשיר מופלג ובעל עסקים פורחים, ואמר לו: היום עשיתי עסקה אדירה שבה לא תוכל להתחרות עימי! "איזו עסקה אתה כבר מסוגל לעשות, שלא אוכל להתחרות עמך?", שאל בסקרנות. "לקחתי לבתי חתן תלמיד חכם גדול, והתחייבתי לפרנס אותו!", השיב אבי...

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל: כמה גדולה קנאת סופרים המרבה חכמה בישראל

"וּנְבָרְכוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאֲדָמָה" (בראשית י"ב, ג')

הדור שלנו הוא דור שבו נערך הבירור הסופי מי רציני ומי לא. וככל הנראה משום כך מביא אותנו הקב"ה למצב של מסירות נפש. מקצצים לנו עד פת לחם ממש, במטרה לאלץ אותנו לצאת לעבוד. במצב כזה נבחנת מסירות הנפש שלנו. גדלתי בבית עשיר, אך בתקופה מסוימת בחיי, בהיותי בארצות הברית, הייתי שרוי בדוחק כלכלי, ונאלצתי ללוות כסף לפרנסתי. כשכתבתי על כך למורי ורבי, רבי חיים גריינמן זצ"ל, הוא כתב לי בתשובה: "מעולם לא הרגשת את ניסיון העוני, ולא היתה לך הזדמנות ללמוד תורה מתוך הדחק. לכן כל זמן שיש לך את ההזדמנות הזו, שהיא מדריגה גדולה, עליך לנצל כל רגע ללימוד התורה, כי אולי עוד מעט לא תהיה לך הזדמנות כזו, משום שכבר לא יהיה לך דוחק!".

ברוך מרדכי אזרחי שליט"א, ראש ישיבת 'עטרת ישראל'. במהלך הביקור שח רבי ברוך מרדכי: "אלול כמו שהיה השנה אינו זכור לי, לא רק בשיבתי אומרים כך, אלא בכל הישיבות חשו שהיה אלול עצום, ואנו מיחסים זאת לגזרות האחרונות".

לשמע הדברים נענה רבי חיים ואמר: "ואני חושב שזכינו לכך, משום שהציבור למד תורה מכסף נקי יותר. ולכן היתה בו סגולה גדולה!". אנחנו הולכים ומתקרבים לכך, שכל הכסף שיחזיק את התורה, יהיה

זהו החינוך של אדם גדול, כיצד לקבל דברים באהבה, ולראות באופן חיובי כל דבר שעובר עלינו.

כל הקשיים והגזרות הכלכליות, לא רק שלא יעצרו אותנו, אלא יסיפו ויעצימו אותנו. בעת שניחתו הגזרות הכלכליות על עולם התורה, הגעתי לביקור חג אצל רבי חיים גריינמן זצ"ל, ביחד עם רבי

כסף נקי וטהור... ומה יחזיק אז את המדינה!?

נאמר בפסוק: "והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלקיך שמה. ושבת עד ה' אלקיך ושמת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך" (דברים ל, א-ב).

מקשה ה'אור החיים' הקדוש, שהלא כדי לחזור בתשובה, די לראות את הקללה ולהבין מה גרם החטא, לשם מה עלינו לראות גם את הברכה?

מבאר ה'אור החיים' שעצם ראית ההבדל בין מי שמתנהג בדרך התורה למי שמתנהג בדרך אומות העולם, תגרום לעם ישראל לחזור בתשובה. כשיראו היכן יש שלום בית ואיפה יש חורבן בית, היכן יש ילדים פורחים, היכן יש משפחות לתפארת, והיכן יש משפחות מפולגות, יבינו את הכח האדיר, העצום והחזק של ציבור שומרי התורה והמצוות. כשיראו היכן מחלקות היולדות מלאות בלי עין הרע, היכן יש אנשים שאינם יכולים להוריד את השטריימל במשך כל השבוע, משום שהם הולכים משמחה לשמחה, אז יבינו וידעו כמה טוב לאדם שהולך בדרך ה' ומקיים את חוקות התורה!

הרצון להדמות לאברהם עורר לתשובה

בפסוק: "ונברכו בך כל משפחת האדמה" (י"ב,ג), מבאר רש"י לפי פשוטו של מקרא: "אדם אומר לבנו תהא כאברהם". גם המשפחות הרחוקות, שאורח חייהן היה שונה מאורח חייו של אברהם, נאלצו להודות בפה מלא, שהתנהגותו ואורח חייו של אברהם נעלים ומופלאים. כל אדם ייחל ובירך את בנו: "תהיה כאברהם!"

כיום ניתן לומר כי כל תנועת התשובה גדלה והתפתחה על בסיס זה. הורים רבים ראו את פירות הבאושים שהצמיח החינוך הכללי. הם ראו את ילדיהם מדרדרים מדחי אל דחי, משוטטים ומבלים עד השעות הקטנות של הלילה. הם חשו על בשרם את החוצפה ואת הזלזול שילדיהם מפגינים כלפיהם. הם הרגישו כיצד הפכו להיות בסך הכל כספומטים, שמהם שואבים ילדיהם כספים לתענוגות ולבלויים...

והנה כשהתארחו פעם אחת אצל משפחה שומרת תורה ומצוות, הם התוודעו לעולם חדש שבו הילדים רוחשים כבוד להוריהם. עולם שבו תלמידים חשים דרך ארץ בפני מוריהם. לפתע התוודעו שיש חיים אחרים על הפלנטה. חיים של מתן כבוד ודרך ארץ. גילוי זה

חולל מהפכה של ממש. וזה מה שעורר בהם את הרצון להצטרף לחיים שכאלו ולרצות להיות כאברהם וממשיכי דרכו.

פעם כשהתארחתי בשבת חיזוק ב'שוב צור הדסה', פנה אלי יהודי מאחינו התועים ואמר בתסכול: "יש לי בן אחד, אני משקיע בו הון, מפנק אותו ומספק את כל מחסורו ביד רחבה. אך כשאני מגיע הביתה, הוא עסוק בעצמו ואינו מתייחס אלי כלל. לעומת זאת, יש לי כלב שכל מה שהוא דורש זו אומצת בשר יומית, ובכל פעם שאני מגיע הביתה הוא מקדם את פני בכרכורי שמחה ובנביחות נלהבות. כמה מקנא אני בכם, החרדים, שאתם זוכים ליחס כה מכובד מילדיכם!"...

הגמרא (שבת קיד ע"א) אומרת: "כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה, שנאמר: 'כל משנאי אהבו מות', אל תקרי משנאי אלא משנאי". ומבאר רש"י: "משנאי - שממאסין עצמן בעיני הבריות, והבריות אומרים אוי להם ללומדי התורה שהם מאוסים ומגונים, נמצא זה משנאי את התורה".

מכאן אפשר ללמוד שיש לנו חיוב להתנהג באופן מיוחד בענייני בין אדם לחברו, להתלבש בצורה מכובדת ולהתהלך עם הבריות באופן אצילי, כדי ששם שמים יתאהב על דינו.

בילדותי התגוררתי בתל אביב. היו לי ששה אחים מחונכים להפליא, שהיו הולכים יחד עם אבי לבית הכנסת מדי שבת בשבתו. התנהגותם המעודנת והאצילית עוררה את התפעלותם של המתפללים בכל פעם מחדש. אחד המתפללים עסק לפרנסתו במכירת קלחי תירס חם ברחובות תל אביב. האיש היה עומד מאחורי דוכנו בסביבות התחנה המרכזית, ומכריז בקול על מרכולתו. אשתו, שהיתה הולכת בגילוי ראש, היתה עומדת לידו ומסייעת לו בעבודתו. באחד הימים, כשעברתי ליד דוכן התירס, ושאלתי בשלומו של הרוכל, הוא אמר לי בהתלהבות: "מה אתה חושב לעצמך, שרק אבא שלך זכאי לילדים טובים ומחונכים?! גם אדם פשוט כמוני זכאי לילדים טובים ומחונכים! לכן שלחתי את הבן שלי ללמוד בישיבת חברון, ואת הבת ל'בית יעקב'!"

ואכן זכה האיש שבנו יחידו צמח לאחד מצדיקי הדור, שהיו אף שאמרו עליו שהוא מל"ו צדיקים נסתרים. ומזאת יכולים אנו ללמוד איזו השפעה יש להתנהגותם האצילית של בני התורה.

כאשר התארכה אחותי עם הגאון האדיר, ראב"ד העדה החרדית, רבי משה שטרנבוך שליט"א, פנה אבי אל בן דודה של אימי, שהיה

המשך בעמוד 30

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

כיצד יתכן חילול שבת, בלי לעבור על שום הלכה של ה'שולחן ערוך'? - הקשה מרן זצוק"ל לפני רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א. הוא ענה בעצמו: תאר לך שגדולי ישראל ישבו פה, ואתה תשב לידם ותפצה גרעינים. לא עשית שום דבר, אבל ברור שזה בזיון התורה. שבת המלכה באה אליך, ובמה אתה מקבל אותה? בגרעינים?

פנינים מהליכותיו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"התהלך לפני יהיה תקיים" (בראשית י"ז, א')

מעשה ביהודי שנכנס לבית ראש הישיבה ושאלתו בפיו: "אני מתגורר באזור די חמים, ורעייתי מבקשת לאחרונה לרכוש מזגן. דא עקא, שאני חי תמיד בחשבון מדויק, ואין לי רזרבות כלכליות עבור רכישת מזגן. יתכן שאם אבצע את העסקה בתשלומים, אצליח איכשהו לעמוד בהוצאה הגדולה, אבל אצטרך לפרוץ את מסגרת האשראי הרגילה שלי!"

"במה אתה עוסק במשך היום?" התענין הגראי"ל.

"אני לומד בכולל!" סיפר השואל.

"ובכולל יש לכם מזגן?" הוסיף ראש הישיבה לשאול.

"אכן כן" השיב האברך.

"אם כך", פסק הגראי"ל נחרצות, "חזור הביתה ותתקין מזגן גם עבור רעייתך!" ...

שמירת לשון כנגד אמבולנס

נשאל רבינו: נדיב אחד רוצה ליתן תרומה נכבדה, ועומדות בפניו שתי אפשרויות: או לתרום עבור רכישת אמבולנס, או לתרום לארגון העוסק בחיזוק שמירת הלשון. מה עדיף?

השיב רבינו, שאם יתן לשמירת הלשון - לא יצטרכו אמבולנס, כי בהכרח יהיו פחות צרות בכלל ישראל, לכן עדיף ליתן לארגון של שמירת הלשון.

גן עדן - לא בצעקות

סיפר רבי ליפא ישראלזון שליט"א:

התעסקתי פעם עם בחור עקשן, שהיה צריך לקרבו. כל יום הייתי מחכה לו ליד הבית ולוקח אותו לשישיה.

כאמור, הבחור הזה היה עקשן גדול, ואמרו כל הזמן רבה איתו וצעקה עליו.

אמרתי לה: "תראי, זה לא עסק, אני לא יכול כך! לי יש את הדרך שלי, ואת כל הזמן צועקת עליו, אני לא יכול לטפל בו. אם את ממשיכה לצעוק עליו - אני עוזב!"

טענה האם כנגדי: "וכי מה אתה רוצה, שכשאבוא לשמים אשב

בגיהנום?! זה התפקיד שלי - לצעוק ולחנך."

"את יודעת מה", אמרתי לה, "בואי נשאל". והיא הסכימה.

נכנסנו לרבינו. ראשית דיברתי אני והצגתי את טענותי.

"נו, ומה את אומרת?" פנה רבינו אל האם, והיא ענתה: "תפקידי לחנך את הילד, אינני רוצה שיהיה לי גיהנום".

כשמוע רבינו את דבר האם, הרים קולו בהתרגשות ואמר: "מה את רוצה, גן עדן או גיהנום? אם תמשיכי כך - אני מבטיח לך שלא יהיה לך גן עדן, ואם תפסיקי - אני מבטיח שיהיה לך גן עדן!"

האם קיבלה את הדברים, וכיום ב"ה הבחור זה הינו אברך חשוב, שקוע בעמלה של תורה.

לקבל את השבת בכבוד

כיצד יתכן חילול שבת, בלי לעבור על שום הלכה של ה'שולחן ערוך'? - הקשה מרן זצוק"ל לפני רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א.

הוא ענה בעצמו: תאר לך שגדולי ישראל ישבו פה, ואתה תשב לידם ותפצה גרעינים. לא עשית שום דבר, אבל ברור שזה בזיון התורה.

שבת המלכה באה אליך, ובמה אתה מקבל אותה? בטשולנט? בגרעינים?

האם לזה יקרא כבוד שבת?! זה הרי חילול הקדושה!

צריך לקבל שבת עם לימוד הלכות שבת!

ואז עמד הראשון הג' מאיר.. ואמר שלאחי הגדול לא היה אפילו ש"ס
ולמד כל ימיו בש"ס שלי, והיות שכתב שם חידושים יקרים על גליון
הש"ס הריני מבקש הש"ס בחזרה. ואח"כ עמד הג"ר שמואל זצ"ל ואמר,
לחזון איש לא היתה דירה והיה גר בדירה שהשאל לו יהודי מאמריקה,
ועמד השלישי ז"ל ואמר, לחזון איש לא היה אפילו מקרר שלם, רק איזה
מקרר ישן שלא שווה כלום...

מרן בעל שבט הלוי שמואל הלוי ואזנר זי"ע על מרן החזו"א זי"ע ורבנות זכרון מאיר

"וְאֶגְדְּלָהּ שְׂמֹרָה" (בראשית י"ב, ב')

בחודש אלול תש"ז, בהיותו בן שלושים וארבע שנים, העביר רבינו את מקום מגוריו לבני ברק. בית קטן בן שתי קומות נשכר למענו בתוככי השכונה. הקומה הראשונה יועדה לדירת מגוריו, ואילו הקומה השנייה הוקצתה עבור הישיבה החדשה שנפתחה עם בוא רבינו למקום מושבו החדש. מבית קטן זה בקע זרח אור תורתו הגדול משך קרוב לשבעים שנה עד להסתלקותו.

בו' חשון תש"ח, ביום ההילולא של מהר"ם שפירא זצ"ל, נערך מעמד פתיחת הישיבה ובמקביל מעמד ההכתרה של רבינו, כשאת המשא המרכזי נשא ידידו הגאון רבי אלימלך אשכנזי זצ"ל אב"ד מלבורן, מפארי גידולי יח"ל, שהגיע מירושלים במיוחד לכבוד רבינו. רבינו החל את דרכו ברבנות והוא צעיר לימים ממש. את קהילתו החדשה שבכל הארץ יצא קווה, הקים בעמל וביזע ובנאה לתפארה, מהמסד ועד טפחות. אך למרות חידושה, היתה זו קהילה שנסמכה על יסודות איתנים, אשר שורשיה היו נטועים עמוק באדמת בוסתנים של מצוקי ארץ וגדולי הדורות שמקדם, בראשם מרנא ורבנא החתם סופר זי"ע ותלמידיו הדגולים, כאשר רבינו שדבק בדרכו ובמורשתו בכל נימי נפשו הנחילם לתלמידיו אחריו. זכות ראשונים זו עמדה לו ולקהילתו, ורבנו זכה לנהל את קהילתו בגאון ויד רמה.

מאותה שעה שהתמנה רבינו לשרת בקודש ראה הוא את עצמו כל ימיו כרבה של זכרון מאיר, כשעיניו ולבו נתונים על בני השכונה לענות לשאלותיהם בהלכה ובהנהגה נכונה, ועד מהרה התחבב הוא על בני הקהילה ובני הקהילה לעומתו השיבו לו גם המה באהבה כפלים וחפצו בכל עת בקרבתו והדרכתו, והוא גם הוא בידעו את מעמדו ויכולת השפעתו היה נותן ליבו להחזיק באדרת הרבנות בעוז ותעצומות קודש.

פעם באותם ימים ביקש רבינו לשמוע מאת מקורבו הרה"ח רבי ברוך בענדיט שטיין ז"ל, כיצד מרוצה הקהל מאופן תפקודו כרב. אמר לו רבי ברוך כי אכן הכל מרוצים פה אחד, הן מהשיעורים הנאמרים על ידו בטוב טעם ודעת והן ממאור הפנים המיוחד של רבינו, אך על

דבר אחד מתאוננים הם, על דקותיו הספורות והמדודות של רבינו שלא אפשרו לו להאריך בשיחה עמהם. נענה רבינו כנגדו ואמר: "אמור להם, כי באם רבה של זכרון מאיר ישב לשוחח עם כל אחד מבני קהילתו אזי לא יוכל להמשיך ולשמש בתפקידו ולענות על שאלותיהם בהלכה, מאחר ולא יישאר לו פנאי ללימודיו ולסדריו..."

ואכן, על כך היתה תפארתם של יראים ושלמים מבני קהילתו, שהעריכו את גדלותו של רבינו דווקא במידה זו. אף על פי כן, כאשר היו באים לפניו בשאלות של עצה והדרכה, היה מרחיב את הדיבור, מרבה להתעניין תוך שהוא תומך ומעודד כאב רחום.

מעשה כעין זה היה בעת שנכח פעם באירוע מסוים בו הופיע בדחן כלשהו ודרש מדברותיו בכדי לשמח את הציבור. בשלב מסוים קם רבינו ממקומו ונחפז ללכת לביתו ולסדריו. משנשאל לאחר מכן על יציאתו הפתאומית שלא כמתוכנן, נענה ואמר כי "מגיע להם לאנשי 'זכרון מאיר' רב בעל כבוד ראש..." בהקשר לכך יצוין, כי רבינו הקפיד ונזהר מאוד, כי גם במילי דבדחנותא ישמרו על כבוד הזולת, והיה מחשיב מאוד כאשר דברי הבדחנות היו נסובים ומושתתים על דברי תורה ויראה.

מעט שהגיע לזכרון מאיר הוטל על כתפיו עול הרבנות במלואה מרן החזון איש שראה מטרה נשגבת במינוי והצלחתו של רבינו המשיך בפעולותיו לביסוס מעמדו כרבה של זכרון מאיר, ואף הפנה רבים

ארע פעם שהחזון איש הזדמן לביתו של רבינו לצורך עניין מסוים, וכאשר חלף על פתח חדרו נעצר לרגע ובתנועה של מי שמתענג על ריח טוב אמר למקורבו: "ס'שמעקט דא פון קדושה" - יש כאן ריח של קדושה

זצ"ל ואמר, לחזון איש לא היתה דירה והיה גר בדירה שהשאל לו יהודי מאמריקה, ועמד השלישי ז"ל ואמר, לחזון איש לא היה אפילו מקרר שלם, רק איזה מקרר ישן שלא שווה כלום, ונתברר כי כל הירושה רק חצי מגרש קטן שמישהו כתב על שמו, אבל אי אפשר לחלקו..."

הנה כי כן, אלו היו פסיעותיו הראשונות של רבינו בפנית יקרת זכרון מאיר לאורו של מרן החזון איש זצוק"ל שריבהו וגדלהו כבן טיפוחים.

"מחנה אלוקים"

פרק תהילה נוסף רושמת שכונת זכרון מאיר שזכתה להיות אכסניה של תורה לממלכת התורה ישיבת חכמי לובלין אותה הקים רבינו תיכף עם בואו לשכונה, וגם להקמתה היה החזון איש שותף מלא ואף הרבה מעבר לכך, שכן לולי אימץ את ידי רבינו במחשבה, בדיבור ובמעשה, קשה להבין כיצד היתה נפתחת הישיבה.

מפעים לראות כיצד רבינו בענוותנותו תולה את כל זכויותיו במקום מושבו - מקום תורה כלשונו בהקדמתו לחלק א' של ספרו שבט הלוי, וזה לשונו הטהור: "ידעתי גם ידעתי שעוד לא עשיתי מאומה ומה שזכיתי הריני תולה בזכות אבותי ורבותי וזכות הציבור, כי זה הרבה שנים שבתוך עמי אנכי יושב, עיה"ק זכרון מאיר והסביבה הנקרא ע"ש מו"ר הגאון הצדיק מהר"ם שפירא זצלה"ה האב"ד לובלין ור"מ ומייסד ישיבת חכמי לובלין שם, בעל מחבר ספר שו"ת אור המאיר, מחנה אלוקים זה של גדולי תלמידי חכמים, יראים ושלמים, חסידים ואנשי מעשה ואשר גם קדוש שכן בתוכה גאון ישראל בעל חזון איש זי"ע".

(מתוך הספר אבי ההוראה)

משואליו באיסור והיתר אל כתובתו של רבינו, באומרו כי יש מרא דאתרא לשכונה וכי על פיו ישק כל דבר. החזון איש חלק לרבינו כבוד עצום, בזמנים שבאו אנשים לשאול את פיו בענייני הלכה ורבינו נכח גם הוא בחדר כמנהגו פעמים רבות, היה החזון איש ברוב ענוותנותו מבקש מרבינו תחילה הורמנא ורשות להשיב לשואליו דבר באמרו כי אסור להורות בפני המרא דאתרא.

קשר הדוק שרר בין החזון איש לרבינו. רבינו היה מתראה לפניו חדשים לבקרים, ופעמים שאף היה מתלווה אליו לטיולו היומי, אותו היה עורך לצרכי בריאותו באזור הפרדס שבבעלות משפחת ברמן שניצב בפאתי השכונה, כשבדרך היו משוחחים ביניהם בהלכה ובענייני הנהגה שעל הפרק. עם זאת, למרות גדלותו המופלגת של החזון איש ולמרות שגילו נשק אז לשבעים, נהג כבוד מיוחד ברבינו שהיה אברך צעיר, והיה מתייחס אליו כאל מרא דאתרא במלוא מובן ההגדרה חרף גילו הצעיר של רבינו.

ארע פעם שהחזון איש הזדמן לביתו של רבינו לצורך עניין מסוים, וכאשר חלף על פתח חדרו נעצר לרגע ובתנועה של מי שמתענג על ריח טוב אמר למקורבו: "ס'שמעקט דא פון קדושה" - יש כאן ריח של קדושה.

בכל עת מצוא טיפח החזון איש את מעמדו של רבינו כרב. סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, כי בימים ההם בא פעם אל החזון איש ושאלו אל מי עליו להפנות את שאלותיו בהלכה בעת שלא יוכל להיכנס אליו. ענה החזון איש ואמר: "כאשר יש לך שאלות בהלכה לך עמן אצל הרב ואזנר..."

הוראה זו אף חזרה ונשנתה מפי גיסו של החזון איש, מרן הסטייפלער זצוק"ל, שהשיב פעם על שאלה דומה כי "שאלות בהלכה שואלים אצלנו את הרב ואזנר". אגב, העיד רבינו כי הגאון הסטייפלער היה נחבא אל הכלים באותה תקופה וכלל לא ידעו אז מגאונותו, אולם החזון איש 'הלשין בפניו' - כלשון רבינו - על גדלותו בתורה. בהקשר לכך יצוין עוד, כי פעם ביקש החזון איש מאת רבינו, כי בעת שאופה את המצות מצוה בחבורתו בערב פסח, יפריש שלוש מצות עבור גיסו הסטייפלער שהקפיד על כך.

על מידת נאמנותו של רבינו בעיני החזון איש, תעיד העובדה, כי בני משפחת החזון איש הסמיכוהו להתעסק בעניין הירושה שהותיר אחריו ולחלקה כמות. לימים כאשר נשאל על כך רבינו, השיב בבדיחותא כי אמנם כן, אך הוא לא השאיר אחריו כמעט דבר, שכן אפילו הדירה בה התגורר ואף הש"ס בו למד לא היו שייכים לו.

במכתב שכתב רבינו בשנת תשס"ו מתאר הוא את הדברים כפי שהתרחשו, וזה לשונו: "זמן קצר לאחר פטירת מרן זי"ע, באו אל ביתי שלושה גאונים ממשפחתנו.. הגאון הג' ר' מאיר קרליץ זצ"ל, הגאון ר' שמואל גריינמן זצ"ל והגאון ר' ראובן פיין זצ"ל ומענה בפייהם, היות כי מרן החזון איש זי"ע סמך על הוראתי לענ"ד, רצונם לסדר לפי ירושתו, ואז עמד הראשון הג' מאיר.. ואמר שלאחי הגדול לא היה אפילו ש"ס עצמי ולמד כל ימיו בש"ס שלי (דפוס וארשא), והיות שכתב שם חידושים יקרים על גליון הש"ס הריני מבקש הש"ס בחזרה. ואח"כ כשמדובר בדירה, עמד הג'ר שמואל

תוך כדי הדברים הגיע הרכב למחוז חפצם. מרן ירד ופנה ללכת אל ביתו, בעוד האיש מביט מבעד למסך דמעותיו בדמותו המתרחקת, כאשר לפתע חזו עיניו, במרן הסב על עקביו ופונה חזרה לכיוון הרכב. רבינו הרכין את ראשו אל חלון המכונית והטעים את מילותיו: "בשנה הבאה יהיה לך בעזר ה' בן זכר!"

על הנפשות של אברהם אבינו, ודברי מופת ממרן הגריש אלישיב זצוק"ל

בנים ובנות. וזאת מפני שברכותיו של מרן התקבלו בשמים, בגדר "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", וכן ראינו

להשיב אמת לשולחך

מעשה ביהודי תלמיד חכם מופלג, בעל שיג ושיח בכל התורה כולה, שכיהן כרב בארצות הברית. אותו רב עשה 'שימוש' אצל רבינו ונהג להעלות בפניו מעת לעת שאלות שונות שהתעוררו בקהילתו.

באחת הפעמים בהן הזדמן הרב לארץ ישראל הוא פרש בפני רבינו פרשה סבוכה: אחד משומעי לקחו, שלא זכה לזרע של קיימא, אימץ ילדה, בת לאם יהודייה, וגידל אותה במסירות כבת של ממש. כאשר הילדה גדלה והגיעה לפרקה, הוצע לה כשידוך בחור כהן. האב המאמץ פנה לרב הקהילה וטען, כי בטרם אימץ את בתו, הוצגו בפניו מסמכים המאשרים באופן וודאי כי גם אבי הילדה הינו יהודי ללא כל ספק, ומכיוון שכך היא מותרת לכהונה.

הרב פנה לעורך הדין, שטיפל בתיק האימוץ, והאחרון אישר בפניו כי אבי הנערה אכן יהודי, ולפיכך היא יכולה להתחתן עם כהן. הרב קיבל את דבריו של עורך הדין, אולם בטרם נתן היתר לדבר, גמר בדעתו לפנות למרן ולשואלו האם אכן יש להתיר את הנערה לכהונה על סמך העדות שקיבל.

"וְגַם נִתְּתִי מִמְּנָה לְךָ בֵּן" (בראשית י"ז, ט"ז)

סיפר רבי שמחה הכהן קוק: במחיצת מרן הגרי"ש אלישיב נראו מופתים, בבחינת "צדיק גוזר והקב"ה מקיים". מקרה אחד מיני רבים שמעתי מבעל המעשה עצמו, שלא זכה להיפקד בזרע של קיימא במשך שנים עשרה שנים תמימות.

במהלך השנים יעצו לו בני משפחתו לדרוש ברופאים ולפנות למומחים שונים, אך הוא דחה אותם בזו הלשון: "אני הולך לרבנים ומתברך מפיהם וזו ההשתדלות שלי!" ככל שחלפו השנים, גברו הפצרותיהם ותחנוניהם, אך הלה עמד איתן בדעתו ובכל עת שפנו אליו בעניין, שב על פסוקו הקבוע: "אני הולך לרבנים לקבל ברכות ודי לי בכך!"

באחד הימים, אחד מבני משפחתו של חשוך הבנים ערך ברית לבנו וכיבד את מרן הגרי"ש אלישיב לשמש בסנדקאות. קודם הברית פנה בעל המעשה אל קרובו וביקש וקיבל את הזכות להסיע את רבינו ברכבו אל הברית ובחזרה ממנה.

בדרך חזור, בטרם הגיע הרכב לבית מרן, פרץ האיש בבכי קורע לב כשהוא שופך בפני רבינו את ליבו ומספר, כי הוא נשוי במשך שנים עשרה שנה ועדיין לא זכה לצאצאים. כמנהגו מימים ימימה ביקש האיש והתחנן לזכות לברכת הרב. כאשר מרן שאל אותו בעדינות האם נועץ ברופאים, חזר הלה על פסוקו התמידי ואמר: "אני מבקש ברכות מרבנים ודי לי בכך!"

רבינו לא קיבל את דבריו ואמר בהסתייגות: "עליך להיוועץ עם הרופאים וה' יעזור!"

תוך כדי הדברים הגיע הרכב למחוז חפצם. מרן ירד ופנה ללכת אל ביתו, בעוד האיש מביט מבעד למסך דמעותיו בדמותו המתרחקת לאיטה. חשוך הבנים מחה את דמעותיו והניע את רכבו, כאשר לפתע חזו עיניו, במרן הסב על עקביו ופונה חזרה לכיוון הרכב. רבינו הרכין את ראשו אל חלון המכונית והטעים את מילותיו: "בשנה הבאה יהיה לך בעזר ה' בן זכר!"

האיש המעודד מהברכה הניע את רכבו, כשהוא סמוך ובטוח שעתה, לאחר שזכה להבטחה מפורשת, יזכה לצאצאים. ואכן באותה שנה זכה להיפקד בבן זכר, ובשנים שלאחר מכן נולדו לו בחסד ה' יתברך

רבינו שמע את פרטי הדברים והגיב: "אינני סומך במקרה זה על עורך הדין!" "הרי מדובר בעורך דין המתמחה בענייני אימוץ?" "התפלא הרב למשמע הדברים, "ומה גם שטענתו נתמכת על ידי מסמכים!" ברם רבינו לא קיבל את הדברים ועמד על דעתו: "בעבור נגיעת ממון ניתן גם לזייף מסמכים!" הרב יצא את בית רבינו משתאה בלא להבין את פשר הדבר, אולם אף על פי כן נהג כפי שהצטווה, וכששב לקהילתו הודיע לאב המאמץ, כי על פי הוראתו של מרן הגרי"ש אין להתיר לבת המאומצת להינשא לכהן. בסופו של דבר, רב אחר התיר את הדבר חרף פסקו של מרן. מתוקף תפקידו נאלץ רב הקהילה להשתתף בחתונה, ובלב כבד פנה לאולם בו נערך האירוע. בטרם טקס החופה פנה הרב למסדר הקידושין ואמר לו בזו הלשון: "היות ומרן הגרי"ש, שאני סר למרותו, לא התיר לזוג הזה להינשא, אנא עשה עימי חסד ואל תכבד אותי בשום ברכה!"

לאחר תקופה נודע לכל, כי רישונו של עורך הדין שטיפל בתיק האימוץ נשלל לצמיתות. התברר כי אותו אדם, שהיה נחשב כמומחה לענייני אימוץ, נהג לשנות מן האמת ולבצע תחבולות שונות ומשונות עבור בצע כסף. הדברים לא איחרו להגיע לאזני רב הקהילה, שעמד משתומם מעוצם פקחותו של רבינו, שמבלי להכיר את האישים הנוגעים בדבר קלט בחושיו החדים, כי הפרטים שהוצגו בפניו אינם עולים בקנה אחד עם האמת.

תן לי הנפש
הגמרא במסכת נדרים לב ע"א מקשה: "אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר, מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים?"
"רבי יוחנן אמר, שהפריש בני אדם מלהיכנס תחת כנפי השכינה, שנאמר תן לי הנפש והרכוש קח לך". וביאר רש"י על אתר: "שנאמר תן לי הנפש ואברהם אבינו נתנם לו, ואילו עיכבן לעצמו היה מכניסן תחת כנפי שכינה".
ותמה רבינו, שהלא כל מטרתו של אברהם אבינו בחייו היתה להכניס נפשות תחת כנפי השכינה, כפי שכתב הרמב"ם בהלכות עבודה זרה פ"א ה"ג: "ובן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו... והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוהים אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד. והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא, שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם. וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו, היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירהו לדרך האמת. עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות והם

אנשי בית אברהם".
ואם כן, עולה וגם ניצבת השאלה, כיצד זה ויתר אברהם אבינו על נפשות השבויים שברשותו והשיב אותן למלך סדום מבלי לנסות להחזירן בתשובה?
ותירץ רבינו, שבתחילה סבר אברהם אבינו כי התלמידים הרי הם כבנים, כמאמר הגמרא במסכת סנהדרין י"ט ע"א: "כל המלמד בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו", אך בשעה שלוט בן אחיו נפרד ממנו וביכר את סדום על שלל תאוותיה וקלקוליה, נפל אברהם אבינו לבחינה של ייאוש, שהרי מי מתלמידיו קרוב אליו יותר מלוט בן אחיו, שהיה קלסתר פניו דומה לו. ואם למרות כל זאת בחר לוט בסדום הרעה והחטאה ופרש מאברהם, הרי שלכאורה נראה בחוש, כי התלמיד אינו קשור כבן לרבו, ואם כן אין פרי לעמלו ועל מה ולמה טרחתו.

ועל כן, בשעה שאנשי סדום הרעים והחטאים נפלו לידי, שנה אברהם אבינו קל וחומר: ומה לוט שבית אברהם הוא מכורתו ביכר את סדום על פניו, שבויים אלו שסדום היא כור מחצבתם אינו דין שיבכרו את סדום על פניו!

אולם למרות כל זאת, התעוררה בשל כך על אברהם אבינו תביעה עצומה, שהביאה לגזרה הקשה והנוראה של גלות מצרים, בה השתעבדו בניו במשך מאתיים ועשר שנה והתדרדרו למ"ט שערי טומאה.

נמצאנו למדים, שאף אם התלמיד מנחיל לרבו אכזבות ומשביעו מרורות, אין רשות למחנך לוותר על כל נפש, ואפילו על נפש ירודה שמקורה בסדום הרעה וחטאה.

(מתוך הספר עמודו של עולם)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

'כשסתרו הרבנים את דעתי וטענו כי הדברים מצויים במסכת אחרת, חששתי שמא נפגם מעט זכרוני, ומה אעשה? אני פוסק הלכות בכל יום על פי זכרוני, ואם אמנם זכרוני מטעני, הרי שלא אוכל לפסוק עוד יותר הלכה, גמרתי בדעתי כי אם אכן צדקו הרבנים, הרי שלא אפסוק יותר הלכה עד יום מותי! מיד רצתי לעיין בגמרא, וב"ה נוכחתי כי אכן צדקתי'

הגאון רבי ראובן פיינשטיין שליט"א ממה שזכה לחזות מחיי תורה, ואהבת ה' במחיצת אביו עמוד ההוראה לבית ישראל, מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל

מאת הרב טוביה פריינד

"התהלך לפני ה' תמים" (בראשית י"ז, א')

יכול לענות ושאל את אבי. לא הבנתי מדוע מפנה אותי אל אבי, הרי הוא הרב! מה פתאום לשאול את אבא? אך התיישבתי לכתוב לאבא את השאלות ושלחתי בדואר, והוא ענה ותירץ את התשובות. כמוכן שגם לפני כן ראיתי רמזים לגדלותו. אנשים היו עוצרים אותו ברחוב לקבל ברכות או להתייעץ, וזוהי ראיתי שהוא שונה מכל אבא."

"אספר לך איך אבא כ'פוסק' שיתף אותנו כילדים קטנים-זאטוטים, לפסקיו הגדולים: כאשר התגוררנו באיסט סייד במנהטן, עדיין לא היה לנו מקרר, היה לנו 'ארגז-קרח' ששימש כ'מקרר'. בימים ההם באמריקה הגדולה החלו לשווק את המקררים. וכשהייתי בן שלוש, עזבנו את האיסט סייד ובדירה החדשה כבר היה לנו 'מקרר' שעבד על גז, בדומה למקרר החשמלי שיש לנו כיום."

"יום אחד נכנסתי הביתה, ופגשתי את אבא שרוע ושכוב על הרצפה על גבי נייר, תחילה נבהלתי, מיהרתי וניגשתי אליו, וראיתי שבדק ומחפש מתחת למקרר החדש. משראה אותי אבא, ביקש ממני לשכב לצידו והתחיל להסביר לי בדיוק מה שבדק, הוא בוחן את פעילות המקרר ותיאר בפני את כל פעילות עבודת המקרר ומה עושה כל חלק. וכל זאת שחשוב לו לדעת כדי להכריע אודות השימוש בו בשבת קודש. הנך מבין, שבגיל שלוש לא יכולתי להבין

אבוקות אור מתולדותיהם ומעשיהם של צדיקים והליכותיהם בקודש, להם זכינו בשיחה מרוממת במעונו של הגאון רבי שלום ראובן פיינשטיין שליט"א, ראש ישיבת 'תפארת ירושלים' בסטטן איילנד שבניו-יורק וחבר מועצת גדולי התורה בארה"ב מאשר זכה לחזות מחיי תורה, יראה ואהבת ה' במחיצת אביו עמוד ההוראה לבית ישראל, מרן פוסק הדור הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל * כבן זקוניו שגדל על ברכיו, זכה להתלוות אליו במעמדים ובמפגשים עם גדולי ישראל שבארה"ב, עמם היה אביו קשור בעבותות אהבה.

וכך פותח הגאון רבי ראובן פיינשטיין שליט"א:

"הקירבה המיוחדת לה זכיתי מאבי מורי, היתה בהיותי 'בן-זקונים' לקח אותי בכל המקומות בהם הלך, אם לשיעוריו שמסר. ואם זה היה לאסיפות גדולי ישראל, או שאר העניינים שפעל ועשה לטובת הכלל. אחי הגאון רבי דוד היה מבוגר ממני בשמונה שנים, הוא זכר את התקופה שאבא היה ברוסיה. רוב הדברים שידעתי אודות קורותיו של אבא, היו כי שוחח עמי באותה עת בעת הליכתו. אך המעניין היה כי הוא דיבר עימי רק דברים שהיה נוגע למעשה. הוא לא סיפר סתם סיפורים. מה שלא הביא תועלת, הוא לא דיבר.

בילדותכם ידעתם כי אביכם הגדול הוא גאון ישראל פוסק הדור?

עונה ואומר ראש הישיבה: "אבי זצ"ל קודם כל היה 'אבא', למרות היותו גדול בתורה ופוסק הדור, הוא קודם כל היה 'אבא' לכל דבר. תמיד באו אנשים אצלנו בבית, הטלפון צלצל כל הזמן, ידענו זאת ברור. אך לא היתה תמיהה ולא שאלנו מדוע דווקא אצלנו באים? היינו בטוחים שכך הוא בכל בית. עד כדי כך הוא היה 'אבא' טבעי בעיני, שכשהייתי ילד קטן, הייתי בטוח שכל האבות מתנהגים כך, שכל האבות מקבלים עשרות מכתבים ביום ומשיבים לשאלות בהלכה. חשבתי שכל האבות צריכים ללכת כל ערב לחתונה כדי לסדר חופה וקידושין..."

"כשלמדתי במתיבתא בטעלוז, לאחר הבר מצוה, שאלתי לרב'ה [ה'מגיד שיעור] שתי שאלות. להפתעתי הוא השיב לי, שאינו

כלום בפעולות המקרר ובכל מה שהסביר לי. אבל לא אשכח את המחזה, כיצד אבא נמצא שכוב על הריצפה ומשתף אותי בהתלבטויותיו, כאשר לבסוף 'החלטנו' יחד שאין בעיה בשימוש במקרר בשבת קודש..."

חינוך בחמלה ואהבה

מספר רבי ראובן שליט"א ומרתק אותנו בימי ילדותו: "אבא למרות גאונו העצומה, מסוגל היה להתנהג לילד ולשוחח עמו בשפתו בהתאם לגילו הוא היה יהודי שנוגד וגדל ברוסיה, שישב בכלא הרוסי כשרדפו אותו בגלל יהדותו והעיסוק שלו בתורה. הוא הרי עבר דברים נוראיים בחייו, וכל זה לא פגע מאומה באישיות הגדולה והרוממה, ובחמלה רבה גידל וחינך אותנו בחום ואהבה אין קץ".

"אבא, כבר היה קם לפני עלות השחר, התיישב ללמוד. היו שנים שהמניין התפלל במאוחר, היה אבי נעמד בנץ להתפלל ביחידות, ובהגיע זמן תפילת הציבור, כדי שלא יהיה פורש מן הציבור, היה פונה לבית הכנסת יחד עם כל הציבור, ועשה עצמו כמתפלל, הוא מלמל קטעי משנה וגמרא וכולם היו בטוחים שהוא מתפלל יחד עמם, ולא ידעו שכבר התפלל כוותיקין.

"למרות העיסוק של אבא בתורה ותפילה כבר מהבוקר, היה שם לב בימות החורף לחמם לי את הבגדים טרם לבשתי אותם. זה היה בשש בבוקר. אחרי שהבגדים חוממו על ה'הסקה', היה מסייע לי ללבשם כדי שלא ארגיש בקור.

"כשהיינו ב'קאנטרי' בנופש היה אבא מקדיש עמי לשעות ללימוד, בשאר השעות היה יושב ולומד וכותב חידושי תורתו. אך לנו כילדים, אהבנו לשחק במיוחד כשבאה המשאית לפרוק את אספקת הסחורה בשעה קבועה מידי יום, אהבנו לראות ולהסתכל בפריקתה. אבא היה מקפיד להתאים את שעות הלימוד שלו איתי כדי שלא אפספס את החלק המעניין כדי שלא ארגיש שהפסדתי משהו בגלל לימוד התורה. למרות שהיה דבר של מה בכך, ויכול היה לגחך על כך. אבל הוא ידע שאם לנו כילדים זה מעניין, הרי שיש להתאים את השעה שיוכלו לראותו. פעם אחת המשאית הקדימה לבוא, ואבא שם לב לכך, הוא חרג ממנהגו ושינה את סדר היום שלו. תוך שקורא ואומר לי: 'המשאית הגיעה, לך לראות, ואחר כך נמשיך ללמוד...' "הרבה פעמים, הוא שיחק עמנו. כל העת הוא רק קירב אותנו. וכשרצה להעיר לנו, די היה אם היה מראה פנים זעופות".

השלם במדותיו

ממשיך הגאון רבי ראובן שליט"א לתאר מהנהגותיו של אביו גאון ישראל: "מידותיו של אבא תורה שלימה היתה, ייחודיותו ורגישותו לכבוד הזולת, אין לתאר ואין לשער, כל מילה שלו היתה מדודה, הוא אף פעם לא דיבר סתם, לא היה אצלו מושג של לפטפט. מה שהיו צריכים לומר הוא אמר. ומי מדבר על אמירה שח"ו היתה פוגעת במאן דהוא 'נִיטָא וְנֹאס צוֹ רַעְדִין...' [=אין על מה לדבר...]

"ולא רק בדיבור היה אבא עדין הנפש ואציל המידות, אלא גם בתנועותיו הוא היה האדם השלם. הגאון הנודע רבי יעקב קמינצקי

זצ"ל, התבטא על אבא, שאפילו תנוחת גופו של אבא, העידה על הסיבה שבגללה נתעלה על כל רעיו בלימוד התורה. מעולם לא נשען אחורה על מסעד הכסא כדי לנוח, גופו תמיד נטה קדימה, מצחו מכווץ כמתאמץ לגלות את כוונתם האמיתית של דברי התורה הקדושה. מסיבה זו הוא לא רצה ללמוד ב'סטנדר' אלא להניח את הגמרא על השולחן, שאמר כי את ה'סטנדר' ניתן לקרב, ואילו כשהגמרא מונחת על השולחן מתקרבים אליה וניתן להתרכז יותר. גם בישיבה לא רצה שיהיה סטנדרים".

ממשיך רבי ראובן שליט"א ומספר: "על זכרונו של אביו הגאון זי"ע יש להאריך, אבל אספר לך סיפור נפלא ששמעתי למרות שלא הייתי נוכח בזה, אבל זה לא היה חידוש כלל בשבילי: באיסט סייד [במקום מגוריו של רבינו במנהטן] היה נהוג לבנות סוכה רחבה לכל תושבי המקום היהודים, במשך חג הסוכות שקקה הסוכה חיים, משפחות השכונה סעדו בה בצוותא. אורחים רבים הגיעו אליה וקול זמרה נשמע בה מידי ערב מלילות חוה"מ.

"באחד הימים ישב בסוכה וסביבו ישבו רבנים ומכובדים שדרו בסביבה, במשך הסעודות שוחחו ודנו ופלפלו ביניהם בדברי תורה. "אחד הרבנים, הנוכחים שפלפל עמו בסוגיא, העלה סברה עמוקה, הוכיח שדבריו תואמים לדברי ה'תוספות', במסכת מכות. אבא הרהר וענה לעומתו כי אין כזה 'תוספות' במסכת מכות אלא בסנהדרין... 'דברי התוספות מצויים במסכת מכות', התעקש אותו רב ואמר לאבא. מספרים שאבא החוויר ושתק, אותות דאגה ניכרו על פניו. לאחר דקה של דומיה קם ממקומו ובהיללות, רץ לעבר הדלת וטיפס במהירות את גרם מדרגות הבית.

"הרבנים השתאו בינם לבינם עצמם. לא כך נוהג אבא לעזוב את השולחן בחיפזון שכזה, הרי רגיל הוא להיפרד מהנוכחים ומהיושבים ולאחל 'גוט-יום-טוב' לכל אחד בלבביות ובמאור פנים, ורק אחר כך פונה הוא לביתו. הם לא הבינו את פשר הבהילות שתקפו. בעוד הם משתאים לפשר התנהגותו המוזרה, חזר אבא לסוכה, רוחו היתה טובה עליו, על פניו ניכר כי שבע רצון הוא, התיישב חזרה על מקומו ושתק.

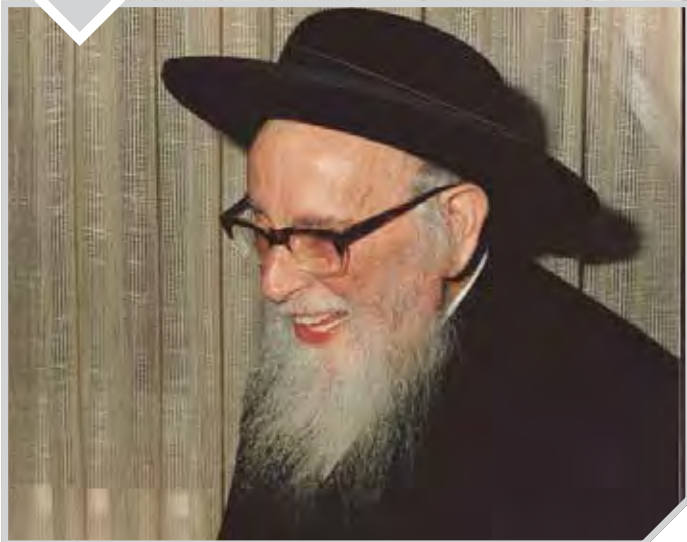
"כאשר עמדה השמש לשקוע, והרבנים פנו ללכת לבתיהם ניגש אחד מהם לאבא ושאלו בלחש על התנהגותו המוזרה באמצע הסעודה, מדוע עזב הרב את השולחן בחיפזון שלא כמנהגו? מה ארע פתאום? חיך אבא וענה: 'כשסתרו הרבנים את דעתי וטענו כי דברי התוספות מצויים במסכת מכות ולא במסכת סנהדרין, דאגתי מאד, לא לכבודי חששתי כבודי לא נחשב בעיני למאומה, חששתי שמא נפגם מעט זכורני, אולי כבר איננו חזק כפי שהייתי פעם, ומה אעשה? הלה אני פוסק הלכות בכל יום על פי זכרוני, ואם אמנם זכרוני מטעני, הרי שלא אוכל לפסוק עוד יותר הלכה, גמרת בדעתי כי אם אכן צדקו הרבנים, הרי שלא אפסוק יותר הלכה עד יום מותי! הדבר הטרידיני ולא הייתי מסוגל להמתין אפילו רגע אחד, מיד רצתי לביתי לעניין בגמרא ולבחון האם זכרוני הטעה אותי או לא. וב"ה ונוכחתי כי אכן צדקתי, דברי ה'תוס' נמצאים במסכת סנהדרין ולא במכות כפי שטען! אז נחה דעתי, ידעתי כי יכול אני להמשיך להורות הלכה בישראל!..."

(חלק א' מתוך המודיע 'פרקים' סוכות תשפ"ב)

ישבו לפניו שניים ודנו עמו על נושא רפואי ודעתו של רבינו לא היתה נוחה מביטויי לשון שנשמעו בשיחה. תחילה לא הגיב, אך כאשר אחד הנוכחים השתמש במילה חלופית בביטוי עדין יותר, מיהר לשבחו ואמר: "הער רעדט ווי א' איד" - "הוא מדבר כיהודי"

מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל על ברכות ומידות טובות

"ואַברֶכֶה מְבַרְכֶיךָ" (בראשית י"ב, ג')

רבים העידו שהברכות שבירך עשו רושם והתקיימו בדיוק נפלא למה שבירך. כשדיברו איתו על כך היה אומר שאם זה נכון, הסיבה היא כי הוא מברך בכל לבו. פעם ענה ששמע מרבו הגרא"ז מלצר שלעיתים הקב"ה מקיים ברכותיו גם אם אינו ראוי, זאת מחמת המבקש שלא יצא חילול ד' שהוא קיבל ברכה מרב והיא לא התקיימה.

פעם כשהיתה לו סנדקאות באחד מבתי הכנסת הגדולים בירושלים, והראו לו הגבאים שטח קרוב ששייך לבית הכנסת שאמורים לבנות בו לתועלת הרבים וזה מעוכב זמן רב בבירוקטיה העירונית, וכל ההשתדלויות שעשו לא עזרו. נענה רבינו ובירכם שיוכלו בקרוב ממש לממש את חלומם ולקבל את ההיתר. לא חלפו ימים ספורים והוועדה שדנה בזה התאספה שוב וקיבלה החלטה מיידית לדלג על כל המהמורות ולאפשר להם לבנות במקום.

בשנת תשמ"א עלה יחד עם הגרא"ד רוזנטל רב השכונה וציבור המתפללים לגג ביתה של האלמנה הג' שרה חנה דבורקס ע"ה כדי לברך את ברכת החמה. לאחר המעמד נכנס רבינו לביתה (שהיתה אז בת שישים) והודה לה ובירכה שתזכה לברכת החמה הבאה. (שנת תשס"ט בהיותה בת שמונים ושמונה) ברכתו התקיימה והיא האריכה ימים וזכתה לכך ואף האריכה שנים עשרה שנה מעבר לכך.

פעם עורר בשיעורו שזאת יודעים ונזהרים מהענין של שמירת העינים שלא לראות מה שאסור ומזיק, אולם לא יודעים שיש גם להיזהר להביט באנשים רשעים, כמבואר בגמ' (מגילה כח) "אסור להסתכל בצלם דמות רשע" ואמר שגם אם יודעים להיזהר מלדבר ולשמוע מרשעים, אך לא יודעים שעצם ההבטה בפני אדם רשע אסורה ומשפיעה השפעה שלילית.

בהקשר זה סיפר אחד מתלמידי הישיבה שפעם ביקש אחד משרי הממשלה מ.ק. לבקר בישיבת "קול תורה" ולא נמנעו מלהיענות לבקשתו למרות שהיה מראשי מפ"ם וניסה לחבל באידישקייט. מספר אותו תלמיד שהם למדו אז מרבינו איך להתייחס לדמות כזו. אותו שר נכנס עם נהגו ורבינו נתן שלום רק לנהגו ואילו אליו לא התייחס, אלא אמר את השיעור בלי להביט לכיוונו. גם כשיצאו אמר שלום רק לנהגו ועליו לא הביט ואף לא התייחס.

פעם לפני בחינה חודשית התבטא תלמיד ואמר לו כבר עברתי

על כל החומר. רבינו העיר לו: איך תאמר "חומר" על גמרא? ואכן, רבינו עצמו הקפיד שלספר קודש יקראו ספר ולספרי חול "בוך" (כשמדברים בשפת האידיש).

על שטר כסף מסוים בארץ היתה תמונת מנהיג ציוני, והמון העם היו רגילים לקרוא לשטר זה בשם אותו אדם. אירע שאחד מן התלמידים שאל שאלה באמצע השיעור בנוגע לנאמר בשיעור ותוך דבריו הזכיר שטר זה, כמנהג העולם בשמו של אותו מנהיג. נחרד רבינו ואמר לו: האיך מזכירים שם זה כאן באמצע לימוד הגמרא?

ישבו לפניו שניים ודנו עמו על נושא רפואי ודעתו של רבינו לא היתה נוחה מביטויי לשון שנשמעו בשיחה. תחילה לא הגיב, אך כאשר אחד הנוכחים השתמש במילה חלופית בביטוי עדין יותר, מיהר לשבחו ואמר: "הער רעדט ווי א' איד" - "הוא מדבר כיהודי".

רבינו ישב פעם עם גיסו הגר"ש שבדרון ועם בנו הגר"מ, בתוך הדברים סיפר על הסבא קדישא מהרש"א אלפנדר, שכאשר הגיע פעם לבקרו חכם אחד התבטא בפני מקורביו, הגיע חמור. התפלאו מקורביו מדוע מכהנו כך, וענה שבזוהר הקדוש (כי תצא, ערה): כתוב שחמור הוא ראשי תיבות חכם מופלא ורב רבנן. רבי שלום הכיר את הסיפור ותוך כדי שרבינו מספר את הסיפור, גחן לעבר רבי מרדכי ואמר לו, שים לב דבר מעניין, רבינו לא יזכיר את המלה חמור, ואכן כך היה כשהגיע למלה זו אמר שקרא לו במילת "חיי"ת מ"ם ו"ו וריש".

הרי היה יכול לתת לו לקלל ולא להתייחס לקללתו או אדרבה ההיפך, לברכם? ואמר שזאת מתרצת התוה"ק עצמה, וזהו סיום הפסוק "כי אהבך ד' אלוהיך" ואבא לא מסוגל לשמוע כשמבזים ומקללים את בנו.

פעם התבקש לצרף חתימתו לקול קורא על דבר זהירות מלשה"ר בחתימת גדולי הדור ונוסחו היה שפונים הם לציבור להיזהר בעוון לשה"ר, אולם רבינו היסס ואמר להם בענווה מופלאה, מי אנכי שאפנה לאחרים להיזהר בכך, הלא גם אני בעצמי זקוק להתחזק בזה. והתקשר להגרי"ש אלישיב והאריך בשיחה איתו ויחד שקדו על שינוי הנוסח ואז חתם.

"אסור לי להאמין לך..."

אברך בא לרבינו לתנות צרה גדולה שעובר מזולתו, רבינו ישב איתו ושמעו בסבלנות מופלאה חיזקו והרגיעו, הלה המשיך ושפך את לבו ורבינו איתו בצרתו הגדולה וממש בכה איתו. בשלב מסוים נדרש להחלטות מסויימות בפעולתם, ואז אמר לו רבינו, הנני איתך בצערך הגדול, אולם דע לך שבפועל אסור לי להאמין לך, כי הדברים הם בגדר לשון הרע על זולתך, ואמנם למיחש מותר, אבל פעולה זו הינה בגדר קבלת לשה"ר וזה אסור לי.

ישב אדם בביתו והחל מלהג דיבורי לשון הרע על אדם אחד, רבינו זע באי נוחות בולטת, אך הלה המשיך בדיבוריו. בלית ברירה החל רבינו בעדינותו לרמוז לו ואמר לו "וידום אהרן", הלה המשיך הלאה בדיבוריו, ואז אמר לו רבינו מפורשות, "שתיקתך יפה מדיבורך". הוא עצמו היה דוגמא חיה לזה, גם כשעשה לו מישהו עגמת נפש מרובה, התאפק והתאזר בגבורה ולא דיבר אודותיו. אירע פעם שמישהו פרסם ברבים פסק הלכה בשמו בענייני "השתלת איברים" שהיה מסולף לחלוטין ודעתו היתה הפוכה לגמרי. באותו שבוע הזכיר אחד שעסק בענין זה לפני רבינו רופא מסויים שפרסם את דעתו כמו אותו מסלף. נענה רבינו, הרופא הזה אינו מתכוון לשום דבר רע, הוא מאמין שכך המצב הרפואי, יש לו טעות אבל כוונתו אינה רעה, אבל... כאן קטע את המשך מחשבותיו בגבורה ולא המשיך מה שרצה לומר, כאשר על פניו נראה לאלו כוחות אדירים הוא זקוק שלא לדבר.

המדבר לשון הרע מעיד על דרגתו שלו

היה רבינו אומר שאדם שמדבר לשון הרע על זולתו, יותר משהו פוגע בחברו, הוא מעיד על מדותיו הרעות שלו. והיה מביא ראיה לדבר, שהרי לא לכל לשון הרע אנו מתפתים להאמין, שהרי גם אם יאמרו לנו שפלוני פגום במשהו בעניני צניעות ונאמין, עדיין לא נאמין שפלוני רצח שלשה ילדים ואכל את בשרם. מה הסיבה? מדוע לסיפור הזה נאמין ולספור אחר לא?

אלא, לכל אדם יש קנה מידה בקבלת לשון הרע. יש תחומים שהאדם יודע על עצמו שהוא עדיין לא שלם בהם ולכן הוא מסוגל לקבל שחברו עשה אותם, ויותר משזה מעיד על חברו, יש כאן עדות על מצבו שלו.

במכתב הסכמתו לספר מצות השלום, כותב רבינו דברים שניכר בהם שנחצבו מתוך אישיותו המופלאה: "... דוקא אלה אשר תקוה נשקפת להם להיות גדולים בישראל צריכים להיות מקושטים בעדי המוסר ונועם המידות ולהיזהר מאד שלא יהא ח"ו רבב על בגדיהם החמודות, אלה הן מידותיו של האדם ולעשות כמצווה עליהם להרבות דעת ד' ושלוש אמת בעולם".

והוא ממשיך - "רבים תמהו למה לא הזכירה התורה את החובה לקנות מדות טובות. ותירצו כי זהו היסוד של "דרך ארץ קדמה לתורה". אכן, באמת יש לומר כי כל חוקי התורה, אע"פ שיש בהם הידור וגם עניינים של לכתחילה ובדיעבד, בכל זאת עיקר קיום המצווה שווה לכל, מה שאין כן מדות דהנה בזה שאמר יוסף לשר המשקים שתי פעמים "זכרתני והזכרתני" (בראשית מ. יד) נענש להיות שתי שנים במאסר, על זה שלא שם בד' מבטחו, אשר ברור הדבר כי לגבי אחרים אין זה כלל בגדר חטא, וכן אפילו במידת הגאווה שתועבת ד' כל גבה לב, גם כן אמרו רז"ל שהתלמיד חכם צריך שיהיה בו שמינית שבשמינית".

ואכן, זכה רבינו והיה לסמל ודוגמא לדורות עולם לאיזה דרגת זוך ואצילות, עדינות ומידות טובות ניתן להגיע בעמל ויזע. היו במידותיו אצילות ואנינות הדעת שהשפיעה עצמות על כל מי שהתקרב ונכנס לד' אמותיו. והעיד הג"ר יצחק אזרחי (ראש ישיבת מיר) שהתגורר במשך שנים בשכונתו, והוא מעיד על עצמו שכל הימצאות שלו במחיצתו, נתנה לו התעוררות והתרוממות מחודשת, כאילו למד כמה שעות מוסר.

"ולשון הרע כנגד כולך..."

מדי יום ביומו כאשר היה אומר את משנת "אלו דברים שאין להם שיעור" לאחר ברכת התורה היה מסיים בדברי הירושלמי (שם פאה א.א.) "וכנגדן ד' דברים שנפרעין מן האדם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, ואלו הן עבודת כוכבים, ג"ע שפיכות דמים, ולשון הרע כנגד כולך".

והיה מעורר שלא שמים לב די על החומרה הנוראה של עבירה זו. ויש להתבונן ששלוש פעמים ביום הננו מתפללים ומבקשים "נצור לשוני מרע", גם דוד המלך התחנן וביקש (תהלים קמא, ג) "שיתה ד' שמרה לפי" שיהיה לו מחסום על פיו, ועוד הגדיל לבקש "נצרה על דל שפתי" שיהיו סגורים ונעולים מלדבר ח"ו רע ולדבר תמיד אך טוב. אירע פעם שקמו בעלי לשון הרע וחרחרו ריב ומדון על ת"ח גדול בשכונתו, ואמר רבינו לאחר יוהכ"פ בטוח הייתי שאראה תור ארוך משתרך מביתו של אותו ת"ח עד הרחוב, מן הבאים לבקש מחילתו ולבסוף לא הבחנתי כי אם באדם אחד שיודעני בו שידו לא היתה במעל זה כלל.

כשדיבר פעם על עומק הפגם של חטא לשון הרע, הביא את הפסוק (דברים כג, ו) "ולא אבה ה' כו' לשמוע אל בלעם ויהפוך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלוהיך" ואמר שיש לתמוה, למה היה צריך הקב"ה לעשות נס גלוי ולהפוך את המילים מקללה לברכה,

פעם אחת, בליל יום כיפור, כחודש לאחר נישואיי, באתי להתפלל עם מרן. לאחר תפילת ערבית היה מרן נוהג למסור שיעור בענייני דיומא, אך הפעם הוא קרא לי לשבת לידו, ואמר לי: "רבי ראובן! בכבוד! תגיד משהו!"... כמעט והתעלפתי: "הרב! לא הכנתי כלום!"...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על המתח הרוחני וגדולתו של מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

"התהלך לפני יהיה תקיים" (בראשית י"א, א')

גדולתו של מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, היתה בכך שבכל חייו, כולן שווין לטובה, היה שרוי במתח רוחני. אף פעם לא הוריד כהוא זה מהמתח הזה בעבודת ה'!
הוא לא פסק לרגע, כל חייו היה רץ! רץ ללמוד, רץ לזיכוי הרבים, רץ לעשיית חסדים.

מעולם לא אמר "שלום עליך נפשי". אדרבה, כל אימת שניסו להטריד אותו בענייני חולין, היה אומר: "עזוב אותי! מה אתה רוצה מהחיים שלי? תן לי ללמוד! האם אתה רוצה שאהיה עם הארץ?..."
אנו היינו עומדים ומשתוממים: על איזה עם הארץ הוא מדבר? הרי כל התורה כולה מונחת בראשו! ארבעים אלף ספרים הוא ידע בעל פה! איך אפשר לקרוא למישהו שידע כל כך הרבה 'עם הארץ'? ש"ס, ראשונים, אחרונים, מדרשים, ספרי שו"תים, קבלה, הכל בכל מכל כל, כמונחים בקופסא, ישר והפוך.

ממה, אפוא, הוא כה חשש?

התשובה היא: מרן חשש שלא יהיה לו הפסק, ולו הקטן ביותר, בעבודת ה'. יש לשמור על מתח רוחני תמיד. אין להסיח את הדעת מלימוד התורה ומשמירת התורה והמצוות, ואף לא לרגע אחד בלבד!

פעם שאלתי אותו על פירוש של מדרש מסויים, מיד ענה לי: "עייין בפרוש מהרז"ו [רבי זאב וולף אינהורן], הוא בדיוק מפרש זאת".
אצלו הכל היה בהיר ונהיר!

בפעם אחרת שאלתיו לאחר השיעור מהו המקור להלכה שאמר בשיעור. מיד ענה לי: "תסתכל ב'משנה ברורה".

פתחתי את ה'משנה ברורה', חיפשתי הלון וחזור ולא מצאתי. למחרת בסוף השיעור אמרתי לו שלא מצאתי את ההלכה ההיא ב'משנה ברורה'.

סימן לי בידו: "איך לא מצאת? תביא 'משנה ברורה'!"
הבאתי לו, ומיד הצביע לי בידו על ה'שער הציון' למטה...
אמרתי לו: "רבנו אמר לי 'משנה ברורה'..." והוא הגיב: "ו'שער הציון' זה לא משנה ברורה? מי כתב אותו?"...

כזה היה מרן! כל התורה בראשו! הוא ידע בעל פה לא רק את הגמרות, ולא רק את כל התוספות, אלא גם את כל המקורות הכתובים במסורת הש"ס! הוא יכול היה להגיד את כולם בדיוק! לא זו בלבד אלא גם את פירוש המהרז"ו על מדרש רבה ידע בעל פה.

הכל בהיר ונהיר בשיא העמקות!
הוא זה שזועק: "עזוב אותי! תן לי ללמוד! האם אתה רוצה שאהיה עם הארץ?"

כי אין מושג כזה שנקרא: "זהו זה". אין מציאות כזאת שנקראת: "השגתי. הגעתי. אפשר קצת לנוח". יש לשמור על מתח תמידי!
אבל אתה יודע ארבעים אלף ספרים בעל פה? - לא משנה! לא מספיק! הלאה ללמוד!

אבל אתה בן תשעים? - לא משנה! הלאה לרוץ לזכות את הרבים! לימוד התורה וזיכוי הרבים היו כל חייו, לא היה אצלו הפסק!

"אתה רוצה שאהיה עם הארץ?!"...

כדי לבטא במעט, עד כמה אש התורה היתה יוקדת בלבו של מרן, וכל שניה אצלו היתה חשובה ומנוצלת ללימוד התורה, נספר: יום אחד השתתפתי עם מרן בברית בבית המדרש 'יחיה דעת'. את הברית עושים במקום התיבה, שאליה עולים בשלוש מדרגות. כשמרן גמר את הברית, הוא ירד במדרגות. נהגו האישי ניגש אליו, ובקש שיברך את פלוני ואת אלמוני. מרן אמר: "מה אתה רוצה מהחיים שלי? מה אתה רוצה, שאהיה עם הארץ? אני רוצה ללמוד!"

יבוא השואל וישאל: מדוע מרן הגיב כל כך בתקיפות?

אוי שוטה שבעולם! אינך מבין מה זה גדול בישראל! כשם שבשעת שרפה, הדבר היחיד שעומד מול עיניו של אדם, הוא איך להציל את חייו, הוא לא מחפש באותם רגעים להיות מנומס, להתנהג בעדינות, אלא עושה כל אשר לאל ידו להיחלץ מהשרפה - כמו כן מרן זצ"ל,

לאחר תפילת ערבית היה מרן נוהג למסור שיעור בענייני דיומא, אך הפעם הוא קרא לי לשבת לידו, ואמר לי: "רבי ראובן! בכבוד! תגיד משהו!"... כמעט והתעלפתי: "הרב! לא הכנתי כלום"

בעניין הלימוד אני זוכר, שכשלמדנו אצלו "חושן משפט" בבית מדרש הדיינים בירושלים, היה נותן לכל אחד מאיתנו לקרוא ולהסביר קטע מדברי מרן השולחן ערוך ונושאי כליו. פעם אחת פנה אלי ואמר: "תקרא!". קראתי את דברי הסמ"ע, שבלימודו אחזנו. ואז הוא אמר לי: "וכעת תקרא מה אומר הש"ך (סימן פו סק"ג)". נבהלתי. לא הכנתי את הש"ך הזה, עדיין לא אחזתי בו, כיון שהוא היה ש"ך ארוך במיוחד הבולל בתוכו גמרות רבות. אמרתי לו: "כבוד הרב! אנחנו לומדים את דברי הסמ"ע. לא הגעתי עדיין להכין את דברי הש"ך..."

נענה מרן ואמר לי: "מה זאת אומרת, אנחנו לומדים את דברי הסמ"ע? אין דבר כזה! אנחנו לומדים הכל! ומעכשיו תדע: לומדים הכל!". נשמתי כמעט פרוחה ממני! אבל זו היתה דרכו, "מכה על קדקדו ואומר לו גדל!". בעת הצורך, כדי לחנך, יש לזרוק מרה בתלמידים. פעם אחת, בליל יום כיפור, כחדש לאחר נישואי, באתי להתפלל עם מרן. לאחר תפילת ערבית היה מרן נוהג למסור שיעור בענייני דיומא, אך הפעם הוא קרא לי לשבת לידו, ואמר לי: "רבי ראובן! בכבוד! תגיד משהו!"...

כמעט והתעלפתי: "הרב! לא הכנתי כלום".
"תגיד שיחה מוסרית ששמעת בישיבה".
"איך אומר שיחה, אם לא הכנתי אותה?"
"תעמוד ותגיד!"

ריבוננו של עולם, הרהרתי לעצמי, מה הרב רוצה ממני? זה הזמן עכשיו, בליל יום כיפור, לבחון אותי ולבקש ממני לומר שיחה מוסרית בלי הכנה?

אך מרן ידע בדיוק מה הוא רוצה ממני! הוא הכה על קודקודי ואמר לי: גדל! תהיה תמיד מוכן! אין תירוץ כזה לא הכנתי... תהיה מוכן!

(מתוך הספר 'משכני')

אהבת התורה יקדה בקרבו כאש התמיד, להבת קודש. התורה היתה מקור חיותו! כאשר בא מישהו וביקש לנתקו ממקור חיותו, לחנוק אותו - וכי יש מקום לדרך ארץ? לעדינות? אני לא נושם, אני הולך להיחנק! כן דרך ארץ, לא דרך ארץ, הוא יודע מה זה דרך ארץ פי מיליארד יותר טוב ממך - אבל עכשיו על מה אתה בכלל מדבר? תן לי לחיות!

"כל הנשמה תהלל י-ה". כל נשימה ונשימה של מרן זצוק"ל היתה תורה! מי ידמה לו ומי ישווה לו! גבוה מעל גבוה! היה זה איסור גמור להפסיק את מרן מתלמודו! הנהג שלו היה יודע שמהרגע בו מרן נכנס לרכב - לא מדברים איתו שום מילה! וגם אני הייתי מפחד להפסיק אותו באמצע לימודו, אפילו בשאלות בהלכה! לא הייתי מסוגל להפסיק את הטהרה והקדושה של העולם! ורק בזמנים מסויימים הייתי ניגש, באימה ובריאה, ברתת ובזיע, ושואל אותו.

אני זוכר איך היינו יוצאים במסוק לחמש או שש דרשות, זו אחר זו, היינו חוזרים לעתים בשעה שתיים בלילה. לוייתי אותו לביתו, וכשנכנס הביתה, הוריד את הגלימה, ורץ מיד לשולחן העבודה שלו, שולחן התורה, פתח את הספרים, עיין, נטל לידו את העט, והתחיל לכתוב.

במו עיני ראיתי זאת! והייתי עומד תמה: ריבוננו של עולם! מדובר על אדם מבוגר, שהגיע מסידרת דרשות בכל רחבי הארץ, השעה שתיים בלילה, תאכל משהו, תשתה משהו, לך קצת לנוח... לא מיניה ולא מקצתיה. אין על מה לדבר. זו לא אופציה שמונחת בכלל על השולחן... מסכת חיים של עליה ועליה! בלי הפסק! בעת שהיה עולה למסוק - עיני ראו ולא זר; היה סוגר מיד את העיניים, ובמשך כל הנסיעה לא הפסיקו שפתותיו למלמל! לא פסק פומיה מגירסא!

שמירה על הקדושה וטהרת המחשבה

יחד עם כל הנסיעות האלו, לכל אתר ואתר, דאג תמיד לשמור על קדושתו וטהרתו. היה ירא מאד לעבור במקומות שלא היתה בהם צניעות. אשרי אדם מפחד תמיד! והיה מבקש: "קח אותי משם ולא מכאן! כאן יש מראות נגיעים..."

הרגשנו עליו את החיל והרעדה שאחזה בו, שמא פן ואולי ירד חלילה מקדושתו.

זיכוי הרבים הוא דבר חשוב ביותר, אבל כל זה בתנאי כפול ומכופל שאדם ישמור על קדושתו וטהרתו. הוא קיים בעצמו: "אל תאמין בעצמך עד יום מותך". כך גם דרש מאחרים.

מכה על קדקדו ואומר לו גדל

גם בעניין לימוד תורה וזיכוי הרבים דרש מעצמו, ודרש מאחרים. כשם שהוא, מצד אחד, דאג שלא לאבד אף לא רגע, אלא לנצל כל שניה ללימוד תורה, ומצד שני לעשות את הכל למען זיכוי הרבים - כך גם תבע מאחרים: תדבר, תדרוש, תבנה, תפתח כולל, תפתח ישיבה, תפתח בית כנסת!

כשהמשגיח הופיע בפתח החדר, שנינו נאלמנו דום, המשגיח לא המתין אפילו רגע והוציא מהשקית שהוא נשא איתו טרמוס מלא מרק עוף חם ומזין שהכינה הרבנית ומספר מיני תרגימא טעימים, "בוודאי לא אכלת כמו שצריך בימים האחרונים", הוא אמר לבחור המופתע, "הבאתי איתי כמה דברים שיעזרו לך להבריא"

אחד האנשים שסימל בעיני את האדם השלם היה מורי ורבי המשגיח הנערץ הגה"צ רבי נתן כהן זצוק"ל

מאת: הרב ישראל היימן

"התהלך לפני ה' והיה תמים" (בראשית י"ז, א')

פרשיות אלו של חומש בראשית המלאות במעשי אבות סימן לבנים מלמדות אותנו את צורתו של האדם ואת קומתו הרוחנית כפי שהיא במקור היצירה עוד לפני העיוותים שהמיטה האנושות על כל חלקה טובה...

מיהו האדם השלם?

שאלה זו טורדת את מנוחתו של כל אחד המבקש את שלמות העבודה ואת עשיית רצון הבורא.

כשאנחנו רוצים לקבל מימד נכון ובבואה כלשהיא לדמות האדם השלם ולצורה המקורית בה אנו צריכים לנהוג ולהראות, שומה עלינו לישא את עינינו ולהביט אל הגדולים ששתל הקב"ה בכל דור ודור וגם בדורנו, לקחת דוגמא ומוסר וליישם לעצמנו פרטים מחלקי העבודה.

אחד האנשים שסימל בעיני את האדם השלם ואת השלימות ששילבה את לימוד התורה והתביעה האישית בכל חלקי העבודה היה מורי ורבי המשגיח הנערץ הגה"צ רבי נתן כהן זצוק"ל.

לצד גדולתו העצומה בתורה הוא היה מושלם במידותיו הטובות והאציליות והוא הקרין שיעור קומה של גדלות ונכבדות שהשפיעה על כל סביבותיו

מידות טובות, לצד התביעה לשלימות, אותם הוא תבע קודם כל מעצמו ואח"כ מתלמידיו היוו אבן יסוד לדמות של "האדם השלם" שהשפיעה על כל סביבותיו.

הוא תבע שלימות, הוא לא הסתפק אף פעם ב'בערך', כשהוא היה שואל בחור למה הוא לא הגיע לתפילה למשל והבחור היה עונה לו 'מה המשגיח רוצה הרי אני כמעט כל יום מגיע, ובשבוע האחרון הייתי ממש כל יום, אז מידי פעם מתפספס לי, לא נורא'... הוא היה עונה בפנים חצי רציניות וחצי מבדחות: בדיוק לכן אני מעיר לך, אם הייתי מתייאש מזה שתגיע לא הייתי אומר שום דבר, דווקא אתה שכמעט תמיד מגיע אני מצפה ממך להתאמץ קצת יותר ולהגיע תמיד, ממש תמיד!!

זכורני בחור בוועד שלי שהיה מאלו שתמיד השתדלו לדאוג לא להיפגש עם המשגיח... הוא קצת חשש... הבחור היה גר בעיר רחוקה מאד ובפעם אחת באמצע החורף הוא התקרב ושכב עם חום במיטה, על אף שהמשגיח היה מקפיד מאד שמי שיש חשש שידביק אחרים לא ישהה בשיבה אלא יילך הביתה לנוח עד שיבריא, במקרה דנן זה לא היה בכדי שיעשו כי הבחור היה גר בריחוק מקום שדרש שעות נסיעה לא מבוטלות והוא חלש מאד כך שהוא נשאר לנוח בפנימייה, המשגיח שאישר את העניין הודיע גם, שבכוונתו לבוא לערוך ביקור חולים אצל אותו בחור.

הבחור הנ"ל נלחץ מאד שכן דמותו של המשגיח הייתה בעיניו מישהו שצריך לפחד ממנו ובפרט שכאמור היה לו ספציפית ממה לחשוש... הוא סידר את החדר וביקש ממני שאשאר איתו בחדר בעת ביקור המשגיח כך הוא לא יוכל 'לגלוש' איתו לנושאים אישיים...

כשהמשגיח הופיע בפתח החדר, שנינו נאלמנו דום, המשגיח לא המתין אפילו רגע והוציא משקית שהוא נשא איתו טרמוס מלא מרק עוף חם ומזין שהכינה הרבנית ומספר מיני תרגימא טעימים, "בוודאי לא אכלת כמו שצריך בימים האחרונים", הוא אמר לבחור

מדוע

לא הצליח נח להשפיע לטובה על בני דורו ולהחזירם בתשובה?

כיצד

עזב א"א את הקב"ה ורץ לקראת אנשים שהיו נראים כעובדי ע"ז?

מדוע

לא נחתם דינם של דור המבול אלא על הגזל, הרי הם עברו על כל העבירות החמורות?

עכשין
במבצע
מיזחד
בשיווק
ישיר

02-5609000

להבין את הפשט, להעמיק בעיון, להאיר את פסוקי התורה בהבנה ובבהירות, כל התשובות לכל השאלות

3 כרכים על המשה חומשי תורה

יְדִרְשׁ דָּרְדִי

מאת רבי דוד הופשטטר שליט"א

אסון רודף אסון רודף אסון רודף אסון רודף אסון רודף אסון רודף אסון רודף א

עוד לא הסתיימה המגבת עבור 20 יתומים שאחד ההורים נפטר בעשי"ת,

אֲבֵינוּ מְלַכְנוּ חַמּוּל עָלֵינוּ

20 יתומים בעשי"ת

4

יתומים
של הרבנית
יוכבד טעפ
זצ"ל
מירושלים
שנלב"ע בגיל 41 שנה

בתרומתכם יש לציין:
עבור קרן מס' 5342
משפחת טעפ

5

יתומים
של הרבנית
שרה שטיגל
ע"ה
ממודיעין עילית
שנלב"ע בגיל 52 שנה

בתרומתכם יש לציין:
עבור קרן מס' 5340
משפחת שטיגל

5

יתומים
של הגאון
חזקיהו שלמה אלבוקעי
זצ"ל
מבני ברק
שנלב"ע בגיל 58 שנה
לאחר שנות יסורים קשים

בתרומתכם יש לציין:
עבור קרן מס' 5337
משפחת אלבוקעי

6

יתומים
של הגאון
יקותיאל דוב בער פרידמן
זצ"ל
מבני ברק
שנלב"ע בגיל 49

בתרומתכם יש לציין:
עבור קרן מס' 5400
משפחת פרידמן

על פי בקשת גדולי ההוראה שליט"א

כל אחד ואחד מאחינו בני ישראל מתבקש שלא לפחות מסך 400 ₪ עבור 20 היתומים מארבעת המשפחות - 20 ₪ לכל יתום, ולכל הפחות לא יפחתו מ-200 ₪, 10 ₪ לכל יתום.

ניתן לתרום בקרן המשותפת מס' 5501 שמתחלקת בין היתומים בשווה

1800-39-47-47

וכבר נאלצת קופת העיר לצאת במגבית חדשה

עבור 20 היתומים מאחרי החגים, ר"ל

חמול עלינו

20 יתומים בשבועיים האחרונים

בתרומתכם יש לציין:
עבור קרן מס' 5343
משפחת עקיבא

יתומי מש' הרבנית שירה עקיבא

מרחובות, שנפטרה במוצאי יום הכיפורים
והותירה 9 יתומים שהקטנה בהם עולה לכתה א'

בתרומתכם יש לציין:
עבור קרן מס' 5345
משפחת עטייה

יתומי מש' הרה"ג עזריאל עטייה

מנתיבות

שנפטרה השבוע לבית עולמו והשאיר 6 יתומים בביתו

בתרומתכם יש לציין:
עבור קרן מס' 5344
משפחת ורשואר

יתומי מש' הרה"ג יעקב ישראל ורשואר

מנוה יעקב

שהתמוטט בפתע פתאום בגיל 36, והשאיר 5 יתומים.
הגדול בן שבע והקטנה בת חצי שנה

לדאבונינו לאף אחד מ-20 היתומים אין ערבים!!!

על פי בקשת גדולי ההוראה שליט"א

כל אחד ואחד מאחינו בני ישראל מתבקש שלא לפחות מסך 400 ש"ח עבור 20 היתומים משלושת המשפחות - 20 ש"ח לכל יתום, ולכל הפחות לא יפחותו מ-200 ש"ח, 10 ש"ח לכל יתום.

ניתן לתרום בקרן המשותפת מס' 5502 שמתחלקת בין היתומים בשווה

"יצאתי החוצה, ופגשתי את אחי. סיפרתי לו: 'הנה תראה, היתה לי בעיה ופתרתי אותה. הקב"ה מטפל בזה עכשיו!'. עודי מדבר איתו והטלפון מצלצל. אמרתי לו בביטחון מלא, שאני בטוח שהצלצל הזה מבשר לי שהבעיה נפתרה. עניתי לטלפון ואכן כך היה. ישועה מיידית!"

"ויוצא אותו החוצה" - צא מאצטגנינות שלך

הרב עמרם בינעט

היה זה לפני כשמונה שנים. הגעתי אז למסור את השיעור ב'דף היומי', הימים היו ימי חול המועד סוכות, למדנו אז מסכת 'בימות', ובתחילת השיעור שחתי בפני חברי, משתתפי השיעור, שאני לא יודעמה לעשות... אני צריך לקנות 'הושענות', חמישה בדי ערבה לכל אחד מבני המשפחה, ואין לי כסף לשלם את כל ההושענות הללו...

המשפחה לא קטנה ב"ה, וההוצאות של החגים סחטו ממני את הפרוטות האחרונות, וכעת כשכבר עומדים החגים להסתיים, לא נשארה בביתי אפילו אגורה אחת שחוקה, בעוד בחשבון הבנק דווקא נותר בור לא קטן...

חלק ממשתתפי השיעור גיחכו. הם חשבו שאני צוחק. נו... כמה כבר עולות ערבות? גם למשפחה גדולה זה מסתכם בסכום פועט, אפילו לא מאה שקלים, הרי המחירים של הערבות עוד לא היו יקרים כל כך כמו בשנה האחרונה, יכולת לקנות בכל קרן רחוב חמישה בדי ערבה בחמישה שקלים. אבל אחד המשתתפים כן לקח את הסיפור ברצינות... הוא חשב קצת ואז שאל אותי שאלה מתבקשת: "התפללת על זה? ביקשת מהקב"ה שישלח לך כסף לקנות ערבות להושענא רבא???"

השבתי לו: "בוודאי! מה השאלה, בטח שהתפללתי, אבל מה לעשות, התפילה לא הועילה הפעם שאקבל את מבוקשי, והארנק שלי נשאר ריק..."

עכשיו שאל אותו אברך שאלה נוקבת שבעתיים:

"אם השתדלת והתפללת והתפילה לא עזרה לך... אתה חושב שיש משהו אחר שתוכל לעשות שיהיה יעיל יותר מתפילה לקב"ה? יש דבר בעולם שיש לו יותר כח מהתפילה לקב"ה?"

"אם תמצא פתרון טוב ויעיל יותר מתפילה, לבריאות, אבל הרי אתה יודע שאין דבר כזה, אז למה אתה לא מתפלל שוב? זה מה שצריך לעשות כשהתפילה לא מתקבלת, להתפלל עוד פעם!"

"קווה אל ה'", כתוב בפסוק, ומה קורה אם התפילה לא התקבלה? "חזק ויאמץ ליבך ו... קווה אל ה'...". התפלל שוב, עוד פעם. אין פתרון טוב יותר...

אני זוכר שהדברים שאמר אותו אברך, חתכו בי כמו בבשר חי. אי... אם התפילה לא עזרה לי, יש משהו שכן יוכל לעזור לי?!

נגר או רופא?

הרעיון הזה משמש אותי לא פעם כשאנשים מתקשרים אלי, לגבי

'חברת התהילים' שזכיתי לייסד - 'ענני'. הם מתקשרים ומציעים תרומה ומבקשים שאזכיר את שמם ב'מי שברך' שאני עושה יחד עם כאלף תינוקות של בית רבן, שלא טעמו טעם חטא, ושואלים אותי אם אני יכול להבטיח להם שתהיה להם ישועה...

התשובה שלי היא שאיני יכול להבטיח דבר. אנשים רבים נושעו לאחר שהילדים התפללו עליהם, ורבים אחרים לא נושעו. אין בזה כללים, אבל אני שואל אתכם שאלה הפוכה: יש לכם פתרון יותר טוב מתפילה?

משל למה הדבר דומה, לאדם שסובל מקשיי ראייה, והולך לרופא עיניים שימצא מזור לבעייתו. הרופא רושם לו מרשם לתרופה מסוימת ונותן לו הנחיות אודות משחה כלשהי שעליו למרוח סביב העין מספר פעמים ביום.

מנסה הפציינט את התרופה, מקפיד על הוראות הרופא, והראייה שלו לא השתפרה בכלל.

מה יעשה הפציינט? הוא ילך לאורתופד? הוא ינסה את מזלו אצל רופא שיניים? אולי יפנה לנגר או לסנדלר שיעזרו לו? כמובן שלא.

בעיות בעיניים מטופלות על ידי רופא עיניים בלבד! אבל הרופא הרי לא עזר לו בפעם הקודמת... זה לא משנה את העובדה שהוא היה ונשאר הכתובת היחידה של הפציינט, ולכן הפציינט יפנה אליו ושוב ושוב, עד שהרופא ימצא את התרופה שכן יכולה לסייע לו.

אותו הדבר לגבי תפילה. אם התפילה לא התקבלה בפעם הראשונה אז מה נעשה? נסתדר בלי תפילה? זה הרי לא ייתכן בכלל. אלא מה?

אנחנו צריכים להתאמץ ולהתפלל שוב ושוב, עד שהתפילה תתקבל בסייעתא דשמיא.

שבור את זה!

כתוב בפרשתנו, שכשאברהם אבינו ע"ה הלך בפני בורא עולם שהוא הולך עירי ואין לו זרע, השיב הקב"ה ב"ויצא אותו החוצה", ובמדרש ביארו חז"ל שאמר הקב"ה לאברהם אבינו "צא מאצטגנינות שלך שראית במזלות שאינך עתיד להעמיד בן". מסבירים כמה מהמפרשים שם במקום, שאכן מזלו של אברהם אבינו הצביע על כך שאינו עתיד להעמיד בן, אבל הקב"ה גילה לו שעל ידי תפילה יש אפשרות לשבר את הטבע, לשדד את המערכות ולשנות את המזלות. כי כוחה של התפילה גדול מאוד, ואנחנו רק צריכים להשתמש בה כראוי.

רבותי, תפילה יכולה לשנות את הטבע. היא יכולה לפתור את בעיות העיניים, היא יכולה לסייע בהשגת פרנסה בריווח גדול, ועוד ועוד.

"צא מאצטגנינות שלך", צריכים להשתחרר מכל ה"זה לא אפשרי" ו"אין מה לעשות", תמיד יש מה לעשות, אפשר להתפלל, וכשמתפללים הכל אפשרי!

יש סיפור ידוע שאירע עם הגרש"ד פינקוס זצ"ל, שאחד מתלמידיו לא זכה לפרי בטן רח"ל, ומעת לעת היה מגיע אל הרב ומתחנן לפניו שיברך אותו ואת זוגתו שיזכו בילדים. הרב פינקוס האציל עליו מברכותיו, אבל היהודי לא נושע.

פעם אחת, כשראה שהאיש שבור מאוד מכך שלא זכה לילדים, ביקש ממנו הרב פינקוס שיבוא איתו במכונית. הוא נסע אתו כברת דרך, ולבסוף נכנס למעבה יער כלשהו, הוריד את האיש מהרכב ואמר לו: "עכשיו אתה תתפלל ותצעק אל ה' שאתה רוצה ילדים, אני בא בעוד שעה לאסוף אותך, אבל בשעה הזאת תצרח ותבכה בכל כח הכוונה, שאתה רוצה ילדים ושאתה מתחנן לקב"ה שייטן לך ילדים!".

ואכן, אותו יהודי נשאר לבד ביער, התפלל והתפלל, אבל אחרי שעה כשהרב בא לאסוף אותו הוא לא היה מרוצה ממה שראו עיניו: "לא בכית מספיק", הוא אמר ליהודי, "העיניים שלך לא אדומות מבכי. אתה לא נראה כמו אחד שבאמת ביקש מעומק הלב. אני משאיר אותך ביער שעה נוספת, ועכשיו תתפלל, אבל הפעם תתפלל באמת עם כל הלב!".

אחרי שעה נוספת, כשבא הרב פינקוס, עיניו של האיש היו נפוחות מבכי חסר מעצורים. שעה שלמה הוא בכה ללא הפוגה. הרב פינקוס טפח על שכמו בחביבות ואמר לו: "עכשיו התפללת באמת. עכשיו זכית להיושע, ובקרוב תזכה לילדים!". אין צורך לומר שלפקודת השנה כבר זכו הוא ורעייתו לחבוק את ילדם הראשון.

נו... קח כבר!

ישנו סיפור חסידי שאני אוהב לספר, בכל פעם שאני מדבר על הנושא הזה של תפילה, כי בעצם מונח בו יסוד גדול מאוד. מסופר על הבעל שם טוב הקדוש, שבמוצאי שבת אחת, אחרי

ניגש אליו אמריקאי אחד שהתפלל על ידו ושמע את בקשתו, הוציא מהכיס צ'ק ורשם לו המחאה על סך 2,500 שקלים. "אתה שובר לי את השוק", נזף בו האמריקאי. "אני מציג פה דרישות על סכומים של מאות מיליונים, ואתה בא עם בקשה כזאת עלובה

תפילת ערבית, הוא עלה על העגלה עם כמה מתלמידיו המובחרים, והורה לאלכס העגלון לצאת מהעיר. יצאו מהעיר, העגלון סובב את פניו אל העגלה והסיט את מבטו מהסוסים שדהרו במהירות עצומה, ולבסוף נעצרו על יד ביתו של יהודי דל ועני המתגורר בכפר מרוחק. ירדו מהעגלה, נכנסו לבית היהודי שזיהה את הבעל שם טוב הקדוש וחרד לקראתו. הבית היה פשוט מאוד, לאיש לא היה הרבה מה להציע להם, אבל הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים נמצאים בבית שלו!

מהר מהר גייסו הוא ורעייתו את כל מה שהיה להם בבית כדי להכין סעודת מלווה מלכה לכבוד הרבי ותלמידיו, הם השתמשו בכל הקמח שהיה במזווה, שחטו את התרנגולת היחידה שהטילה להם ביצים, השתמשו בביצים האחרונות שעוד נותרו כדי לאפות חלה עם הקמח, ואת כל הירקות שהיו בבית תכתו והגישו לפני האורחים. תלמידי הבעל שם טוב הרגישו שלא בנוח לאכול את כל מזונה של המשפחה הענייה, אבל הבעל שם טוב רמוז להם שלא יחסו על הכפרי, ויחסלו את כל אשר בביתו.

אחרי שסיימו לאכול את כל מה שהיה על השולחן, הם יצאו בריקוד, בירכו ברכת המזון עסקו בתורה ולבסוף פנו לישון בבית המארח. למחרת בבוקר, הבין המארח שהם לא מתכוונים ללכת לשום מקום, ומיהר למשכן כמה מהמטלטלים שלו, כדי להשיג את הכסף הנדרש כדי להניח ארוחת בוקר בפני האורחים, ולקראת הצהרים נאלץ למכור את התכשיטים המעטים של רעייתו, כדי לממן רכישה של עגל בן בקר לארוחת הצהרים.

בערב הוא כבר התחיל למכור חלקי ריהוט, וכעבור יומיים הבית התרוקן ולא נשאר לו שום דבר נוסף שיכול היה למכור או למשכן כדי לממן את הארוחה הבאה, שיאכלו אצלו הבעל שם טוב ותלמידיו. בדיוק כשנגמרו כל המטלטלים בבית, הודיע הבעל שם טוב לתלמידים שעליהם להתארגן ליציאה. חוזרים הביתה, למעוזיבז'.

משכנת איזה חפץ, דבר אחד שכחת לעשות - להתפלל!
"אבל מי שלא מתפלל לא יכול להתפרנס. פרנסה מגיעה אך ורק על ידי תפילה, בלי להתפלל לא מקבלים כלום, אפילו לא את מה שמגיע לך ומוכן במיוחד עבורך.
"לכן באתי לביתך, ורוקנתי אותו מכל רכוש או חפץ, כדי שלא יהיה לך שום מנוס או מפלט חוץ מהתפילה, ואתה אכן נהגת כמו שנוהג כל אחד שלא נותר לו עוד מפלט אחר, ופנית להתפלל. התפילה שלך פעלה מיד, והעושר שהיה שמור במיוחד לך, הגיע כהרף עין, כי זה בדיוק מה שהיה חסר כדי שתקבל אותו - תפילה!"

לתדלק מלא או חצי?

אבל התפילה צריכה שתהיה מעומק הלב. עם כל כח הכוונה, עד הסוף. כדי לסבר את האוזן אני נוהג לפעמים להמשיך את התפילה לדלק שיש ברכב. כשאתה מתדלק את הרכב שלך, לאיפה תגיע עם הדלק הזה? תלוי כמה תדלקת. אם תתדלק בחמישים שקלים, תוכל להגיע עם הרכב הזה עד בני ברק, אם תתדלק במאה שקלים, תוכל להגיע לנתניה, אולי לחיפה, אם תתדלק ב-200 שקלים, תוכל להגיע עד מירון....

כך גם בתפילה. אם תתפלל קצת, תקבל קצת. אם תתפלל הרבה תקבל הרבה, וככל שהתפילה תהיה יותר איכותית וממקום עמוק יותר בלב, כך היא תגיע גבוה יותר ותוריד עליך שפע גדול יותר.

זוה הזמן גם לפתוח עוד נקודה: 'מושגים בתפילה'. יצא לי לא מזמן לשמוע יהודי שמאחל לעצמו שיהיו לו כמה חברים עשירים שיוכלו לתמוך בו כלכלית כשהוא מחתן את הילדים... אמרתי לו שוטה שכמוך, עד שאתה מתפלל שיהיו לך עשירים שיתמכו בך, התפלל שתהיה עשיר בעצמך ותוכל לתמוך באחרים....

שמעתי מהמשפיע הנודע רבי אלימלך בידרמן שליט"א, שהוא מספר בבדיחותא שפעם הגיע יהודי עני ואביון להתפלל על הפרנסה בציון הרשב"י במירון. היהודי פירט את הצרכים הכלכליים שלו, יש לו חוב של 1,500 שקלים לחברת החשמל, 90 שקל חשבון גז, 400 שקל ארנונה, עוד 120 שקל לקייטנה של הילדה... בסך הכל חסרים לו כעת כ-2,500 שקלים והוא מסודר לתקופה הקרובה.

ניגש אליו אמריקאי אחד שהתפלל על ידו ושמע את בקשתו, הוציא מהכיס צ'ק ורשם לו המחאה על סך 2,500 שקלים. "אתה שובר לי את השוק", נוף בו האמריקאי. "אני מציג פה דרישות על סכומים של מאות מיליונים, ואתה בא עם בקשה כזאת עלובה, אתה הורס לי את הסיכויים, קח את הכסף והסתלק מכאן בבקשה..."

זאת אומנם בדיחה, אבל יש בה הרבה מן האמת. למה אתה מתפלל על כאלו סכומים קטנים? אתה מרגיש לא נעים לבקש מהקב"ה יותר כסף. למה? כי זה יחסר לו חלילה? וכי יהיה לו קשה חלילה וחס לגייס לך סכום יותר רציני? אנחנו הרי מבקשים מהקב"ה שייתן לנו מאוצר מתנת חינוך, אנו לא מבקשים לקבל בהתאם למעשים הטובים שלנו, כי אם כן הרי לא מגיע לנו כלום. אם מדובר על 'אוצר מתנת חינוך', אז מדובר בשפע עצום ובלתי מוגבל, למה לבקש כל כך קצת???

היהודי הכפרי, ליווה אותם עד העגלה, ואנחת רווחה פרצה מלבו. הוא מאוד שמח על הזכות הגדולה לאחר צדיקים קדושי עליון בביתו, אבל הנטל הכלכלי היה כבד מנשוא. הוא נשאר עני ואביון, אין לו שום דבר בבית, אפילו לא משהו שהוא יכול למכור כדי לקנות אוכל לארוחת הערב המתקרבת. היום הילדים ילכו לישון כשהם רעבים...

צעד הכפרי בצעדים איטיים לעבר בית הכנסת, פתח ספר תהילים והחל לבכות. בכי נורא פרץ מגרונו, אין לו כסף, הילדים רעבים, מה יהא עלי? הוא התחנן לקב"ה שיפתח לו שערי פרנסה, ולאחר שנרגע שב לביתו.

בעודו צועד הביתה, פונה אליו איכר גוי מבוגר, ונותן לו מטבע של זהב: "קנה לי בבקשה כד עם שיכר, ואת העודף שמור לעצמך" אומר לו הגוי. היהודי הביט במטבע כלא מאמין, הוא אץ רץ, קנה כד שיכר בפרוטות אחדות ונתן לגוי, ובירר אצלו שוב ושוב אם הוא בטוח שהוא מוותר על כל העודף, כי הרי מדובר בסכום גדול מאוד. השיב לו הגוי: "אין לי חפץ בכסף הזה. יש לי עוד הרבה מטבעות זהב. אבל הבן שלי משתלט על כל נכסי וגירש אותי מביתי, הוא שיכן אותי במחסן העלוב, כשהוא עצמו משתלט על הבית שלי. הוא לא יודע שיש לי אוצר של מטבעות זהב שמצאתי תוך כדי עבודתי כחוטב עצים. אני גם לא אגלה לו, לא מגיע לו לרשת את כל הכסף הזה.

"אדרבה", מוסיף הגוי, "אתה נראה אדם נאמן, עליך אני סומך! יכולת לברוח עם המטבע ובכל זאת חזרת אלי נתת לי את הבירה שהבטחת להביא לי, וביררת אם אני באמת מוותר על העודף. לכן אני רוצה לתת לך את כל הכסף, ובלבד שתקבל על עצמך לפרנס אותי בכבוד לעת זקנתי".

וכך, האוצר כולו עבר לרשות היהודי שהפך ברגע אחד לעשיר מופלג, והגוי עבר להתגורר בחצרו. לא יצאו ימים מועטים, והגוי מת, בעודו משאיר את האוצר הענק בידי היהודי שכעת גם התפטר מהצורך לדאוג לו.

ישב היהודי וחשב לעצמו, הרי כל הברכה העצומה הזאת באה אלי מיד אחרי שהבעל שם טוב הקדוש התאכסן בביתי. בוודאי מדובר בהשפעה של הברכה שלו, מן הראוי שאבוא להודות לו ולהגיש לפניו מנחה.

נסע העשיר החדש למעז'בוז, נכנס אל הבעל שם טוב הקדוש כשבידו סלסלה עמוסה בפירות ומיני מגדים, הוסיף צרור מטבעות שנתן כ'פידיון' יחד עם הפתקה שהגיש לפני הרבי, נישק את ידי הבעל שם טוב ואמר: "תודה רבה רבי קדוש, בזכותך התעשרתי מאוד. אני לא יודע איך להודות לך".

נענה הבעל שם טוב ואמר לו: "לא ולא. אני לא בירכתי אותך ולא נתתי לך כלום. זה אתה עשית לעצמך כשהתפללת לפני בורא עולם".

הוסיף הבעל שם טוב והסביר לו: "בשמים נגזר עליך שתהיה עשיר מופלג, אבל אתה אף פעם לא התפללת על פרנסה. תמיד כשהיה חסר לך כסף הסתדרת, לוית קצת, התאמצת קצת יותר בעבודה,

תכונה זו של איכפתיות מופלאה ועשיית חסד בצורה נדירה, נשבה בבית מרן רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל. על כך תעיד העובדה ששמעתי לפני עשרות שנים מחתנו הגאון רבי יצחק קולדצקי שליט"א: פעם אחת התלווה רבי יצחק אל חותנו כשהוצרכו לצאת מן הבית. לפתע ביקש חותנו לשוב על עקבותיו חזרה לכיוון הבית. רבי יצחק סבר שמא חותנו שכח משהו, אך בהמשך הסביר לו רבי חיים...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ואורחות חיים ממעשי אברהם, אזי הקושי בהבעת ובאמירת הדברים הוא בכפל כפליים". דבריו של הבחור הוסיפו לי נופך משמעותי להבין ולקלוט את אשר ראו עיני!

כמבט של עשרות שנים אחרונות, כשאני מתבונן מה היתה התועלת שהפקתי מהשיחה הזאת, בוודאי את התחושה המיוחדת שהורגשה שם באויר. להעמיד למול עינינו את המדרגה של האבות כמטרה וכיעד, ולייצר בנפש ניצוצות שאיפה וכמיהה להתקדם הלאה, להגיע אל תכלית זו.

תכונה נשגבה ומופלאה נוספת של אברהם אבינו, מתגלה בין שיטי דבריו של הרמב"ם, היא ההתמסרות והדאגה הכנה והעצומה שגילה כלפי כל יחיד ויחיד מברואי העולם. היה לו רצון עז וחפץ לראות בטובתו של כל יחיד ויחיד שיכיר באמת את סוד הבריאה ותכליתה. כך לשונו של הרמב"ם:

"וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו, עד שיחזירהו לדרך האמת. עד שנתקבצו אליו

לפני שנים רבות השתתפתי בהיכל ישיבת סלבודקה בבני-ברק בשיחתו המוסרית של ראש הישיבה הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל. מראהו האצילי והמרשים כשהוא ניצב כמלך בגדוד בעיצומה של השיחה עומדת בזכרוני עד היום. התלמידים ישבו כרוכים אחר רבם ושמו אוזנם כאפרכסת להאזין לדברים. בעיניהם עקבו בדריכות אחר התנועות. מי כמותם יודעים שלכל הנפת יד ולכל הרמת קול ישנה משמעות מיוחדת.

השיחה עסקה בדמותו של אברהם אבינו, והתרגשות מיוחדת ניכרה בקולו של ראש הישיבה בגלל מושא השיחה. מידי פעם הוא הניף את ידיו כלפי מעלה בדביקות, ואמר בהתלהבות בלתי מוסתרת: "אה! החסד של אברהם אבינו! אה! החסד של אברהם אבינו!..." בכך הוא ניסה לבטאות את הכמיהה האמורה לקנן בליבו של כל יהודי ויהודי - 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי', ולשתול בליבם של התלמידים שאיפה כבירה של השתלמות, לדבוק בדרכיהם הישירות. חשתי שראש הישיבה מנסה בהבעות הידיים ובדיבוריו להביע ולבטא דבר מה, אלא שהוא מתקשה לעשות זאת...

אחד התלמידים, מן המובחרים בישיבה באותה תקופה, שכיום משמש כאחד מחשובי מרביצי התורה, ישב סמוך אלי והבחין בפליאתי בשעת השיחה, וביקש לסבר את אוזני במשמעות המראה. תוכן דבריו זכורים לי היטב:

"כנראה שאינך מבין מה ראש הישיבה מנסה להביע, אך אל לך להיות נבוך מכך, משער אני שאחוזים ניכרים מהמשתתפים בשיחה לא הבינו. אולם ברצוני להסביר לך דבר מה:

"ראש הישיבה התבטא לא אחת שפעמים רבות בעת שהוא מוסר את השיחה לפתע ניצבת למול עיניו דמותו של מורו ורבו ה'סבא מסלבודקה', ואז נעתקים המילים מפיו... הוא לפתע מדבר ב'שפראך' [שפה] של 'הסבא'... הוא מנסה להטביע את ה'קודים' שרבו השתמש בהם, ולהביע אותם בפשטות בשפתו.

"בפרט כשהשיחה עוסקת באברהם אבינו, נזכר ראש הישיבה כהרגלו בהתרגשות הרבה שאפפה את כל ישותו של הסבא מסלבודקה. את השיחות הארוכות, שהפיקו לקחים עצומים

אלפים ורבות והם אנשי בית אברהם, ושתל בלבם העיקר הגדול הזה".

רואים אנו עד היכן נגע לליבו מצבו של כל יחיד, עד שעמד וטרח להסביר לכל שואל כפי דעתו וכפי תפיסת שכלו את עיקרי האמונה. הוא לא הסתפק בהודעה וגם לא בהכרה, אלא "שתל בליבם את העיקר הגדול הזה!" פעולה המצריכה עבודה רבה וסבלנות עצומה, ללכת כנגד רוחו של כל אחד ואחד. אך מתוך מטרה שחרט אברהם על דגלו, ומתוך רצון עז שתהיה התגלות אלוקית בבריא, הוא לא חסך במאמץ ובטירחה, וקירב לאמונה אחד לאחד.

זו היא אחת התכונות הנפלאות שהטביע בנו אברהם אבינו!

תלמידיו של ה'סבא מנובהרדוק' מרן הגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל, ראוהו פעם עומד ברחובה של עיר במשך שעה ארוכה, ומתווכח בלהט על יסודות האמונה, עם אדם מבוגר בלתי מוכר. הם היו בטוחים לתומם שמדובר באיש אמיד בעל אמצעים, המסוגל לסייע במתנת יד הגונה להחזקת ישיבות נובהרדוק, ולכך הסבא מרשה לעצמו להקדיש זמן רב כל כך עבורו, שהיה כידוע כה מחושב ומדוקדק לרגעים.

מאוחר יותר התברר שמדובר באדם מן השורה, לא עתיר נכסים ולא בעל עמדה מכובדת, ובכל זאת כיון שעמד הסבא על דעותיו הכפרניות בעיקרי האמונה, השתדל בפקחותו הרבה, בדברי צדק ואמת, להשיבו לכור מחצבתו.

שאלוהו התלמידים מדוע כה היה חשוב לו להשפיע בענייני אמונה על אדם שבין כך נראה רחוק משמירת תורה ומצוות? השיב הסבא בפשטות: "כואב לי מאד על כך שהאדם הזה יבוא לעולם הבא בתור כופר!..."

בהתרגשות רבה סיפר הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, ראש ישיבת 'קרית מלך', שכאשר ביקר פעם במונסי אצל מרן הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה ודעת' ומקברניטי היהדות החרדית בארה"ב, נוכח ביהודי בלתי שפוי בנפשו, שעומד סמוך לרבי יעקב ומטרידו באופן קשה.

אותו יהודי רדף אחריו לכל מקום. נכנס לכל שיחה שדיבר עם אנשים. עמד מאחוריו בשעה שעייין בספרים, ועוד כהנה וכהנה, וממש לא היה שייך לעשות דבר. אך רבי יעקב המשיך להאיר לו פנים ולהתייחס אליו במלוא הכבוד הראוי.

שאלו רבי שמואל יעקב כמתפלא האם אין הדבר מפריע לו? הלוא הוא מתנהג באופן מטריד ובלתי נסבל? ומדוע הוא אינו מרחיקו מעליו?

השיבו רבי יעקב תשובה מדהימה: "וכי אנו חיים כאן בשביל עצמנו!..."

יחידה בדורה ומופת לדורות היתה הרבנית בת-שבע קנייבסקי ע"ה, אשת חבר של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל. 'אמן של

בנות ישראל' - כינוה בהערצה. על לוח ליבה הטהור נשאה את עול הדור כולו, טרחותיו משאיו ומצוקותיו. רבות רבות מצאו אצלה פינה חמה ואוזן קשבת להשיח את ליבם הדווי, והיא בלב רחב כאולם קיבלה את כולן בסבר פנים יפות והשתתפה בכינות בכאבן ובמצוקתן, בשמחתן ובהצלחתן. עובדות רבות ומפליאות נכרכו סביב אישיותה המרוממת ודמותה הפלאית.

סיפור מפעים ביותר אחד מיני אלף אודותיה, סיפר חתנה הגאון רבי זליג ברוורמן שליט"א, ראש ישיבת סדיגורא:

היתה אשה אומללה וקשת יום, למודת סבל ומכאובים, שנהגה במשך שנים רבות לפקוד את ביתה של הרבנית מידי יום ביומו, ולהטריד את מנוחתה. היא דרשה מהרבנית שתאמר אחריה את נוסח הברכה שהיא עצמה תכתוב לה, הנוסח נקבע על פי החרדות והפחדים שליוו אותה באותו היום.

לבני המשפחה זכור במיוחד נוסח מסוים שביקשה מהרבנית לומר אחריה מילה במילה: "אני לא אמות היום, לא מחור ולא מחרתיים"... והרבנית בענווה ובסבלנות אין קץ היתה נענית לשגעונותיה, וחוזרת אחריה מילה במילה עם כל הלב, ועם אותו חיוך מוכר ואופייני שלא מש משפחותיה בכל עת.

כך בכל יום ויום היתה באה עם נוסחאות וברכות שונות ומשונות, והרבנית ממלאה אחר בקשותיה בחפץ לב.

את העוז העצום לעשיית חסדים אלו במלוא תעצומות קיבלה היא מבית הוריה הגדולים, ובעיקר מסבה הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל. מסופר שבשמחת אירוסיה נשא דברים חותנה מרן ה'סטייפלר' זצ"ל, בפני גיסו מרן ה'חזון-איש' זצ"ל, ובדבריו הזכיר את שבחה של הכלה הצעירה. בין השאר הזכיר לשבח ומעלה, כי הבריות אומרות על הכלה שהיא דומה בתכונותיה לסבה רבי אריה...

תכונה זו של איכפתיות מופלאה ועשיית חסד בצורה נדירה, נשבה בבית גם מרוחו של בעלה הגדול מרן רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל. על כך תעיד העובדה ששמעתי לפני עשרות שנים מחתנו הגאון רבי יצחק קולדצקי שליט"א:

פעם אחת התלווה רבי יצחק אל חותנו כשהוצרכו לצאת מן הבית. כאשר הרחיקו לכת מעט, לפתע ביקש חותנו לסוב על עקבותיו חזרה לכיוון הבית. רבי יצחק סבר לתומו שמה חותנו שכח משהו, אך בהמשך הסביר לו רבי חיים את פשר העניין:

בגמרא (בבא בתרא ז, ב) מסופר: מעשה בחסיד אחד שאליהו הנביא היה רגיל לשהות אצלו, לפתע ביום אחד חדל מלבוא. התברר להחסיד כי ישנה עליו תביעה מן השמים על כך שבנה שער חיצונית לביתו, וזאת בנוסף לדלת הפנימית שהיתה כבר קיימת קודם לכן. כאשר העניינים חזרו על פתחו לקבץ צדקה, בעקבות כך שהשער החיצוני היה נעול בני הבית לא הבחינו בדפיקותיהם, ומתוך כך נמנעו מלתת צדקה. וזו היא הסיבה שאליהו חדל מלבוא אצלו.

"כעת כשיצאנו מהבית", הטעים רבי חיים באוזני חתנו, "סגרנו בלא כוונה את הדלת החיצונית, ועלול להיווצר מצב שכאשר ידפוק עני בפתח, לא יבחינו בו בבית, משום כך אני שב כעת לפותחו".

(מתוך הספר אוצרותיהם אמלא')

בעוד ר' משה עומד מול המשאית העמוסה ושערי האולם הנעולים, עבר במקום אברך מוכר, מידידיו של בעל האולם, ובראותו את המחזה והבין את המצב - נענה ואמר כי ברשותו מפתח של האולם. בשמחה ובטוב לבב נפתחו השערים והמשאית החלה לפרוק את הסחורה, אולם דבר אחד היה מוזר: הם לא הצליחו להדליק את התאורה באולם, והמשאית נפרקה היישר אל האולם החשוך...

להעניק - זו חוויה שמחזירה את עצמה בכפל כפליים

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וּנְבָרְכוּ בְךָ" (בראשית י"ב, ג')

החלום של כל יהודי, הוא להיות מסוגל לתת, להעניק, לעזור ולתמוך. אין תחושה טובה ומענגת יותר מהתחושה שמישהו היה זקוק לעזרה, פנה אלינו, נענה ברצון - ואנחנו פתרנו עבורו את מצוקתו. אין דבר שנותן יותר סיפוק לאדם, מההרגשה שמישהו היה זקוק לעזרה, והוא - בכשרונותיו, בעצותיו, בתמיכתו או במילותיו - השכיל לסייע ולעזור לו.

הבעיה היא, שלא כולם מוכשרים לכל סוגי העזרה והסיוע. אמת, אין ספק שכמעט כולנו יכולים להאיר פנים, לסייע לקשיש לשאת שקיות, או לומר מילה טובה. אבל כמה מאיתנו מוכשרים למשימות יותר משמעותיות של עזרה וסיוע לזולת? כמה מאיתנו יכולים להעניק עזרת אמת בתחום שהוא לא תחום העיסוק שלנו, והעזרה הזו תהיה אכן משמעותית ומועילה?

הבה נתבונן: יהודי שנתון במצוקה כלכלית קשה - רק מתי מעט, בעלי יכולת, יכולים לסייע לו בתמיכה כלכלית שתשנה את גורלו. יהודי שנתון בבעיה רפואית, רק אנשי מקצוע רפואיים יכולים לעזור לו, בגבולות הידע שלהם. אדם נתון במצוקה חינוכית, אישית, משפחתית, או כל מצוקה אחרת - מעט מאוד אנשים יכולים לסייע לו באמת, להעניק עצה טובה, עזרה אמיתית, משהו שישנה את המצב מן הקצה אל הקצה.

זה בסדר. כי לא תובעים מאיתנו לעשות משהו שאיננו יכולים, לבצע משימה שאיננו מוכשרים לה. כל אחד, בכשרונותיו, בכוחותיו, עושה הכל כדי לגמול חסד, לסייע לזולת ולתמוך בו. ועדיין, כמה גדולה השאיפה להרחיב את גבולות הנתינה, להיות מסוגלים להשפיע יותר, להעניק יותר, להקל יותר על הזולת, להיות מוכשרים וטובי לב עוד יותר - כדי להרבות טוב וחסד, ולהתרגל לתחושה רוחנית נפלאה זו, שאנו מעניקים, מסייעים, עושים טוב לאחרים...

לא זו אף זו: אנו יודעים ומאמינים, שכשיהודי עושה חסד, מרבה עזרה וטובה לזולת - הקדוש ברוך הוא משפיע עליו טוב, מעניק לו

יותר, מסייע לו ומרחיב את יכולותיו. מהי אפוא הדרך לזכות לאותה ברכה? כיצד ניתן לפתוח בשמי שמים שערי חסד ורחמים, ולהשפיע עלינו טובה וברכה?!

כדי לענות על השאלות הללו, מעניקה לנו פרשת השבוע הצצה לעבודתו בקודש של אבי האומה, אברהם אבינו עליו השלום, שמידתו מידת החסד. בפרשת השבוע נאמר, כי אברהם אבינו יהיה לגוי גדול, והובטח לו 'ונברכו בך כל משפחות האדמה', כלומר: שכל אומות העולם יתברכו מכוחו, הוא מקבל את המפתח להעניק להם טוב.

כיצד זכה אברהם אבינו לכח המשפיע הזה? כיצד הניח את ידו על המפתח הפלאי של הנתינה, ההענקה, הברכה וההשפעה? מגלה רבינו יונה, מגדולי הראשונים, שסודו של אברהם אבינו הוא סוד שכולנו יכולים לאמץ:

אברהם אבינו מידתו חסד, כל חייו עסקו בנתינה, בסיוע לזולת. מראשית הווייתו הוא מכניס אורחים, נלחם למען לוט בן אחיו ומוסר נפשו למענו, מתמסר לכל עובר אורח וזקוק לעזרה. הקדוש ברוך הוא לא רצה לדבר אתו כל עוד בן אחיו נמצא עמו - אך הוא בחר להוסיף ולהחזיק בידי בן אחיו גם במחיר הזה. הקדוש ברוך הוא

נגלה אליו - אולם הוא עסוק בהכנסת אורחים.

כלומר: אברהם אבינו היה כל כולו התמסרות והקרבה של נתינה ורצון להשפיע טוב, ולכן משמים ניתנה לו הזכות לממש את שאיפתו, ולהחזיק במפתח השפעת הטוב על היקום כולו! הואיל והוא היה כל כולו להבה של מסירות נפש ורצון להקריב למען הזולת - נתנו לו משמים את הכח להעניק טוב ולסייע באמת. היות וכל מהותו ושירת חייו היו נתינה והענקה, תוך התמסרות בכל הכח - הקדוש ברוך פתח לו את השער להיות המשפיע טוב וחסד לכל בראי עולם.

כלומר, מידת החסד, 'שריר הנתינה', יכולת ההענקה - זה משהו שאפשר וכדאי לפתח, בדרך הבאה: פשוט לעשות חסד. להרבות טוב, ובעיקר - לעמול למען החסד, לחשוב איך ניתן לעשותו בצורה מושלמת, לעשות הכל כדי שהחסד יהיה מיטבי, מיקל, מסייע - ולהיות נכון להתאמץ ולהקריב לשם כך.

וככל שיהודי מתמסר למען חסד, מקריב למען העשייה לזולת, פועל בכל הכח ובמלוא העוצמה כמיטב כשרונותיו לסייע ולהרבות חסד - מסייעים לו משמים ומעניקים לו יכולות גוף ונפש, ממון ואנרגיה, להיות בעל חסד אמיתי בכל נימי נפשו, לסייע לזולת יותר מיכולתו, ולהיטיב בכל יום ושעה לכל מבקש עזרה!

'חזרות' שהרטיטו לבבות...

הימים ימי ערב פסח תש"פ, הימים שחלפו על כולנו תוך הסתגרות בבתים וחרדה של ממש מאימת הנגיף והשלכותיו. הוראות הסגר פשטו בכל רחבי תבל, אין איש יוצא ובא מביתו, הכל ערכו את הסדר בבתיהם שלהם - בלי לארח ובלי להתארח. בבניין מגורים אחד בבורו פארק שבניו יורק מתגוררת אלמנה מבוגרת למדי, שבכל השנים הורגלה לארח את ילדיה הנשואים או להתארח אצלם, אולם השנה - אט אט הבינה כי תיאלץ לערוך את ליל הסדר לבד.

כמה מצמרר לשמוע את המילים הללו, להתבונן בהן ולו לרגע. לא מדובר בלערוך את הסדר עם ה'משפחה הגרעינית', למעשה - מדובר על עריכת ליל הסדר, הלילה המרגש והנעלה בשנה, ללא משפחה בכלל, או ליתר דיוק - ללא אף אדם נוסף בסביבה. כמה מדכא ועצוב לערוך ליל סדר בצורה כזו, לשבת כך - אלמנה לבדה, גלמודה ובודדה, לעשות קידוש על היין, לשאול את עצמה את ארבע הקושיות, לאכול את הסעודה ולסיים בשירת הלל דומעת מאי פעם...

אחד משכניה, שהעריך כי זה מה שיעלה בגורלה, החליט לעשות מעשה. הוא התקשר אל האלמנה, והציע הצעה שאי אפשר לסרב לה: הוא בביתו יגרוור את השולחן הגדול של הסלון אל מול דלת הבית, ואף היא בביתה - תביא את שולחנה ותציבנו מול דלת ביתה שלה. בעת עריכת הסדר, לכל אורכו, שתי הדלתות יישארו פתוחות ברצף, וכך - בלי להתארח כמוזן - תזכה האלמנה לחוות סדר משפחתי מרגש ושמה, אמנם לא בחברת ילדיה - אולם לפחות בחברת שכניה!

ההצעה קסמה לה במיוחד. אמת, אין כמו סדר משפחתי, אולם בצוק העתים, כשלא ניתן לצאת מהבית, לפחות תחוה סדר כהלכתו,

בחברת משפחה, ילדים עליזים, שירה במקלה ותחושה חגיגית. ואכן, בליל הסדר, הדלתות והלבבות נפתחו לרווחה למשך שעות ארוכות...

השכן ערך את הסדר במנגינה נעימה, ילדיו השתתפו בחדווה, ואת הבניין כולו עטפה הילה שמימית נרגשת של יציאה לחירות. כל אחד ספון בביתו שלו - אולם החיבור קיים, החגיגות נושבת, הסדר נערך כהלכתו. שעות ארוכות ארך הסדר, ילדיו שאלו 'מה נשתנה' במתיקות נפלאה, והאלמנה פשוט התמוגגה מכל רגע...

בשעה מאוחרת בלילה נסגרו הדלתות, לאחר ברכת 'חג שמח' חגיגית. את האמת לא ניתן לחדד, היה זה סדר אחר כמה שהורגלה אליו משפחת השכן הטוב - הוא נערך מול דלת פתוחה, השולחן הוזז ממקומו למרחב צפוף מול דלת הכניסה, גם השירה והסדר הסדר הותאמו לאורחת שבדירה ממול - אבל הכל היה שווה כדי להטעים אלמנה מצופף הסדר המשפחתי...

וכמעשהו בליל הסדר הראשון, כך גם בליל הסדר השני. בחו"ל הלא עורכים שני סדרים, ואף בלילה השני נפתחו הדלתות. שוב נערך סדר מהודר וחגיגי כדבעי, בהשתתפות משפחת השכנים בדירה אחת, והאלמנה לבדה - בדירה ממול, מחוברת עם הסדר שלהם, מתרגשת עימם, הכי קרוב שאפשר לליל הסדר המשפחתי אותו הכירה מאז ומתמיד...

החג חלף עבר לו, ובמוצאי החג, בלילה הראשון של חול המועד, התקשר בנה של האלמנה לדרוש בשלום אמו, כיצד עברו עליה ימי החג ויליות הסדר, כיצד חשה את יפעת החג ונפלאותיו, והאם שיתוף הפעולה עם השכן עלה יפה. האלמנה הנרגשת לא מצאה את המילים לתאר את ההתרגשות שאפפה אותה, את הסדרים המרוממים שחוותה, את החגיגות שחשה בכל נימי לבה, ואז הוסיפה עוד כמה מילים, שהרטיטו את לב בנה:

'אתה יודע', אמרה האלמנה, 'האמת שממש הופתעתי לגלות, כי למרות שאנחנו והשכן לא שייכים לאותה קהילה, אולם המנגינות והנעימות שהשכן משורר - זהות לחלוטין לאלה שהיה שר אביך, בעלי זכרוננו לברכה. בכלל, במהלך כל הסדר לא הרגשתי זרה או לא מכירה, הסדר היה דומה לחלוטין לסדר אותו אנו מנהלים בביתנו כל השנים. זו היתה הרגשה נפלאה לחוש חלק מהעניין, להכיר, לזהות ולהזדהות עם כל ניגון ונעימה, כל קטע ואמירה!'

הבן נפעם, וגילה את אוזן אמו בהתרגשות: 'אפתור לך את התעלומה, ואז תגלי רובד נוסף, קסום ומאיר, כמה טוב ובעל חסד הוא השכן. ובכן, לפני כמה ימים, הוא התקשר אליי, ובאמתלא כלשהי ביקש לדעת אלו ניגונים שורר אבא זכרוננו לברכה, באלו קטעים מההגדה התעכב, מה היו הנהגותיו ומנהגיו. הוא רצה לדעת את כל הפרטים, ולא הניח לי עד שביקש ממני להקליט עבורו את הניגונים שאבא היה משורר בליל הסדר!'

רק עכשיו אני מבין: בעצם, השכן הטוב שלך פשוט שינה את ליל הסדר שלו. הוא פשוט התאים את עצמו - התאמה מושלמת ומלאה - לליל הסדר אליו הורגלת, לשירה ולנעימות אותן את מכירה, למנהגים ולצורה שאת מחבבת. היה חשוב לו להכיר כל ניגון, לבטח

שורר את השירים הללו עם ילדיו והכין אותם מבעוד מועד, כדי שילל הסדר יהיה עבורך מרגש ונעים, כדי שהחסד אותו הוא עושה - יהיה מושלם בתכלית!

הסיפור, שפורסם בגליונות 'דרשו' מפי מכר המשפחה, מדהים ומעורר השתאות. כשבוע לפני ליל הסדר, בכל בתי ישראל שוררת קדחתנות של עשייה. הנגיף משתולל בחוצות, החרדה חודרת ללבבות. ויהודי אחד, שכן נעים הליכות, שכח מכל אלה, שם את כל דאגותיו וטרדות הכנת החג בצד, והתפנה כל כולו - הוא ובני משפחתו, לערוך 'חזרות' לקראת קיום ליל הסדר שונה ממנהגם הרגיל, התואם לטעמה של שכנתו האלמנה, שיהיה מרגש וחגיגי עבורה ללא כל תחושת זרות או ניכור!

העולם סוער ורוגש, לכל אחד יש אינספור משימות לבצע, והוא - כל כולו נתון בלהרנין לב אלמנה, בלתי לה ליל סדר מושלם, בלהגיש לה את העזרה בצורה הטובה והמועילה ביותר. הוא לא רק הזיז את השולחן, לא רק פתח את הדלת, לא רק ערך סדר תוך חיבור עם דירה סמוכה - הוא גם נערך מבעוד מועד, התאמץ מעל ומעבר, התמסר - הוא וילדיו - בכל הכוחות - כדי שהסדר יהיה מושלם עבור האלמנה הבודדה, שתתרגש ותחגוג כתמיד!

אחים יקרים, כולנו יכולים לזכות להיות יהודים של חסד, שכל המהות שלנו תהיה להיטיב ולעזור, לסייע ולתמוך, להעניק ולהקל. כל מה שצריך וכדאי כל כך לעשות, הוא לפתח חשיבה של חסד, לעורר את הרצון, ולפעול בכל הכוחות, בכל העוצמה ותוך מסירות והקרבה - כדי להקל על הזולת. וככל שנרבה בעשיית חסד ונתמסר למען המשימה הזו, כך נזכה שבורא עולם יעניק לנו את הכוחות והיכולות להרבות חסד, להשפיע טוב, להקל ולסייע מכל הלב!

סוד ההצלחה של השניים שהצליחו...

אחת הישיבות החשובות ורבות המעלה בלונדון של לפני כשבעים שנה, היתה ישיבת 'תורת אמת', בראשה עמד הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל. קול התורה פעם בה בעוז, מאות תלמידים - מ'סלתה ושמנה' של ניצולי שואת יהודי אירופה - שקדו על התורה בהיכלה. טובי מוכשרי עולם הישיבות, אלו המיועדים לשמש כגדולי וגאוני הדור ברבות הימים, כולם מצאו להם שם את החממה שתגדל אותם בתורה ובעבודת ה'.

באחד הימים, נקלע לישיבה בחור, שעד מהרה הבין שספק אם הגיע למקום הנכון. הוא לא היה מוכשר כחבריו, ההבנה והריכוז היו ממנו והלאה. אמת, הוא ניחן בכח רצון ותשוקת אמת לשקוד על התורה, אולם בהיכלה של ישיבה שכולם אריות שבחבורה - התקשה למצוא את מקומו, התקשה להבין או לקלוט, התקשה להיות חלק מסדרי הישיבה.

כמה מרבני הישיבה, שמצבו של הבחור נגע לליבם, ביקשו מהבחורים שיקדישו מזמנם כדי לשבת ללמוד עם הבחור המתקשה, לסייע לו להבין ולהצטרף לקול התורה הקסום. רוב רובם של הבחורים הצטדקו כי עיתותיהם אינם בידם, עז חפצם ללמוד בעצמם, להספיק יותר, להתעמק יותר, אין להם את הפנאי להקדיש זמן לבחור זה...

**מבחן הזמן הוכיח משהו פלאי:
כל אותם בחורים שהתנערו
מהבחור המבקש עזרה, שלא
רצו להקדיש לו מזמנם היקר,
שהסבירו והטעימו כי הם רוצים
להספיק ללמוד הרבה, והלימוד
עם אותו בחור אינו משרת
את מטרתם להפוך לתלמידי
חכמים גאונים - כל אלה איש
לא שמע מהם ברבות השנים...**

לעומתם, שני בחורים נענו לאתגר ברצון ובשמחה. רק שניים. שניים שהבינו שללמוד עם בחור מתקשה - זה לא בזבוז זמן, זה ניצול זמן מיטבי. שניים שהבינו שלהעניק לבחור אחר מהזמן ומהכישרון - זה לא חיסרון, זה יתרון. שניים שהבינו שאמנם הלימוד עם הבחור המתקשה הוא איטי ומסורבל, נטול עומק ודורש מסירות והקרבה, אולם לסייע לבחור כזה ולפתוח בפניו את שערי התורה - זו משימה חשובה מאין כמותה!

ואכן, אותו בחור ישב ולמד בהתמדה עם שני הבחורים שניאותו לסייע לו, להקדיש מזמנם היקר, לוותר על הספקים אישיים ולעשות הכל כדי שיצליח. המאמץ גם השתלם - כי עם הזמן נפתחו בפני הבחור מעיינות החכמה, הוא הצליח להדביק את הפער, ושקד על התורה בהבנה, התמדה ועמקות כחבריו, וגם עלה ונתעלה במעלותיה...

מבחן הזמן הוכיח משהו פלאי: כל אותם בחורים שהתנערו מהבחור המבקש עזרה, שלא רצו להקדיש לו מזמנם היקר, שהסבירו והטעימו כי הם רוצים להספיק ללמוד הרבה, והלימוד עם אותו בחור אינו משרת את מטרתם להפוך לתלמידי חכמים גאונים - כל אלה איש לא שמע מהם ברבות השנים...

ושני הבחורים הללו, שבחרו להקריב מזמנם ומכוחם, שהחליטו להקדיש חלק ניכר ממאמצייהם וכשרונותיהם, שהתמסרו בכל לב ונפש למען הבחור האומלל - שני אלה גדלו וצמחו לגאונים מפורסמים, הלא המה הגאון רבי יצחק טוביה ווייס זצ"ל - גאב"ד 'העדה החרדית', ורעהו יבדלחט"א הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, ראב"ד 'העדה החרדית'.

הנה כי כן, כפי שמעיד סיפור זה אותו סיפר הגה"צ אב"ד סאנטוב

שליט"א: מלעשות חסד - איש לא הפסיד, מלסייע לזולת - אי אפשר לאבד דבר. ההיפך הוא הנכון: ככל שבחרים להתמסר למען הזולת, לעשות חסד, לחפש דרכים להיטיב ליהודי אחר, להיות נכונים לוותר ולהקריב כדי לסייע - כך זוכים שהקדוש ברוך הוא מעניק בתמורה שפע הצלחה וסייעתא דשמיא, פותח את השערים ומעניק את ברכותיו.

כולנו יכולים לעשות חסד: לדרוש בשלום יהודי בודד או קשיש, לסייע בקניות, בחציית כביש, בהארת פנים, בהכנת כוס תה, בסידור ספרים וברבבות דרכים אחרות. עשיית חסד היא מצוה זמינה, כמה כדאי להסתער על כל הזדמנות, להיות נכונים לוותר ולהקריב למען המטרה. וככל שנרבה חסד, נוותר מעצמנו ונפעל למען הזולת - כך בורא עולם ייטיב חסדו עימנו, ויעניק לנו שפע דרכים ואפשרויות להרבות חסד, להיטיב, וגם לגלות כמה הרווחנו מהחסד, בזה ובבא!

נתינה שנתנה כפליים...

ר' משה הוא אברך יקר, שמזה כמה שנים עשה לעצמו מנהג יפה להביא את שמחת החג לבתי אלמנות וגלמודים. נוהג הוא להתרים מתנות, לארוז אותן באריזות נאות ומשובבות עין, ולשלוח אותן אל הבתים החשוכים, להאירם קמעא לקראת החג. כדי להצליח במשימה, דרוש לו אולם רחב ידיים, בו יפרקו משאיות את המתנות, מתנדבים יארוזו אותן, יצמידו ברכה מלבבת, ומשם - לשילוח לכל רחבי הארץ.

הוא פנה אל בעל אולם שמחות, והלה ניאות לתת את אולמו למען המטרה, חינם אין כסף. דא עקא, שבשל תקלת תיאום קטנה, כאשר הגיעה המשאית עם המתנות - היה זה בשעת לילה מאוחרת, כאשר בעל האולם נם את שנתו. המשאית ביקשה לפרוק את תכולתה, אך האולם נעול היה על מסגר ובריח, ולא נעים להעיר את בעליו

שהעניק את האולם בחינם...

בעוד ר' משה עומד מול המשאית העמוסה ושערי האולם הנעולים, עבר במקום אברך מוכר, מידידיו של בעל האולם, ובראותו את המחזה והבין את המצב - נענה ואמר כי ברשותו מפתח של האולם, ומכיון שבעליו אישר - הרי שהוא יכול לפתוח את שערו לרווחה. בשמחה ובטוב לבב נפתחו השערים והמשאית החלה לפרוק את הסחורה, אולם דבר אחד היה מוזר: הם לא הצליחו להדליק את התאורה באולם, והמשאית נפרקה היישר אל האולם החשוך...

בינתיים, ניסה מחזיק המפתח להבין היכן התקלה, מדוע לא יעלה האור באולם. בעזרת פנס חיפש ומצא את ארון החשמל, וגילה כי הפיזו נפל, מסיבה לא ברורה כל מערכת החשמל הפסיקה לפעול. הוא מיהר להרים את המתג הנפול, ורק לאחר שעלה האור, והוא החל להתהלך באולם מואר כדבעי - מיהר לחדר ההקפאה...

שם הוא גילה מקפיא מלא, עמוס לעייפה. אילו לא היה האולם נפתח בעוד ליל, אילו התקלה לא היתה נחשפת זמן קצר אחרי שקרתה - היה חולף זמן רב עד שהיו מגלים אותה, והקפואים שבמקפיא היו מפשירים, תוך גרימת נזק כספי עצום לבעל האולם. הודות לחסד הנלבב - התקלה נחשפה כשהבשר עדיין היה קפוא, ובעל האולם ניצל מנזק כספי כבד!

סיפור מופלא זה, אותו סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מאיר את העיניים: לפעמים יהודי עושה חסד, וחושב שהוא נתן, הוא מעניק, הוא מוותר משלו... לא תמיד מגלים כיצד, אבל תמיד תמיד לתת זה לקבל, להעניק - זו חווייה שמחזירה את עצמה בכפל כפליים. הבה נרבה חסד וטוב, נעניק מכל הלב, ונזכה שבורא עולם יעניק לנו מטובו, ישיב לנו כגמולנו הטוב!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

* תוכנית יומית מענייני דיומא

בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי

המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת

שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי

סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל

הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי

תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

לכבוד שבת קודש

רשימת הגמחי"ם לתאורה לשבת

שם	רחוב	טלפון	שם	רחוב	טלפון
ברכפלד	רבי יהודה הנשיא 47	052-7177049	רבינו		
	שדרות יחזקאל 7	054-8528784	שולמן		
	שדרות יחזקאל 11	052-7675166 08-9760994	פישר		
	רבי יהודה הנשיא 31	08-9798805	גולדשמידט		
	רבי עקיבא 30	052-7143483	פרקש		
	רבי עקיבא 36	7170475/4 -052	האוזן		
	רבי עקיבא 17	050-4180777	מנדלסון		
	רבי עקיבא 9	08-9798925	דהאן		
קרית ספר	קצות החושן 5	050-4121217	ברינבוים		
	רמב"ם 22	052-7153579	שפירא		
	מרומי שדה 9	050-4174851	אמזל		
	מרומי שדה 11	073-7240387 08-9740666	ברויאר		
	נתיבות המשפט 83	08-9760691	ידלר		
	נתיבות המשפט 32	052-7146570	קליין		
	נתיבות המשפט 49	08-9742494	שארפ		
	נתיבות המשפט 93	052-7166577 054-8592588	מן		
	אבני נזר 34	053-3152441	בוגרד		
	אבני נזר 10	050-4168836	ברלין		
	אור החיים 9	054-8456965	דובין		
	חזון דוד 3 כניסה ד'	08-6588870 052-7120339	שוּרץ		
נאות הפסגה	נתיבות שלום 18	052-7176633	טרוביץ		
חפציבה	קהלות יעקב 2	08-9961516 052-7653849	מן		
	חזון איש 27	052-7664297	זאבי		
	אבי עזרי 3	054-8411735	בלחסן		
	נהר הירדן 17	053-3131704	שליינגר		
	נהר הירדן 29	053-3137441	טעפ		
	ירמיהו 40	054-8598934	מאוראל		
	מנחת יצחק 12	054-8538238	בן דוד		
	נחל רביבים 21	052-7171024 02-9994895	ולדנברג		
	זכרון יעקב 1	052-7178938	ברגר		
	חזון איש 14	052-7649965	אברן		
	בן איש חי 65	052-7116509	חוטשילד		
	הרב שך 17	02-5370798 054-8597210	כהן		
	הרב יוסף קארו 16	054-8414655 02-5383255	ברוך		
גבעת זאב החדשה	האר"י 1	054-8422776	זוננפלד		
תל ציון	אהבת ישראל 14	02-9709627	שרפר		
קרית יערים טלז סטון	יצחק 18	053-3191911	אליאס		
	רשב"י 22	054-8482552 050-4124033	עמר		
אלעד	בעלי התוספות 2	050-4146710	זילברברג		
אחיסמך	שבטי ישראל 8	055-6769388	זלזניק		
	שאלת אשר 11	058-3204217	בלוי		
פתח תקוה גני הדר	דרך מנחם בגין 80	058-3233665	דה-ליאון		
אור עקיבא	הרב קוק 5	054-8525344	פלינקר		
הר יונה	מילר 6	052-7644860 052-7114860	לנדי		
זכרון יעקב	רמ"צ חפץ חיים 829	04-6290733	רבינו		
	הזית 9	052-7610395	אורנשטיין		
	חזון איש	052-7635316	שטרית		
חיפה	רבי עקיבא 5	054-8539665	זק		
כרמיאל	הגליל 33	052-7606947	אברהמי		
צפת	אבוהב 13	054-8414152	פיפרמן		
רכסים	דרך הרב 11	054-8428603	פרידמן		

מדיעין עילית

בת שמש

מרכז

צפון

שם	רחוב	טלפון	שם	רחוב	טלפון
לרר	אור החיים 28 פינת חזון איש	03-5356639	מקלב	חזון איש 21	03-5700249
מליק	חזון איש 46 א	050-4174379	כהן	מלאכי 7	03-5789025
סלושץ	כהנמן 64/ג'	052-7167640	כהן	חידושי הרי"ם	052-7615993
כהן	אמרי ברוך 6	050-4122228	פלאי	עזרא 28 כניסה ב'	03-5797225 054-8455745
איזנשטיין	בן זכאי 8	054-8496865	רייכמן	סוקולוב 39	050-4126732
זיצמן	סוקולוב 33	03-6183713	זכריש	אהרונסון 6	03-6183878
אנגלרד	אור החיים 23	03-6195849	אוסטרן	קיבוץ גלויות 26	052-7135737
לפידות	בן שטח 1	052-7135737	פרידמן	ברסלב 11	03-5798699
גנס	ירושלים 41	03-5792189	קליין	רב האי גאון 6	03-6787481
מלר	רמב"ם 19	03-5782408	זילברברג	אבן שפרוט 13	03-6162437
עקביאן	פרדו 3	052-7669375/4	זילברברג	אברהם בן דוד	053-3111751
י. לנדאו	הרב שך 10	054-8438762	ז'י	אדמור מקצאק	054-8592263
שרגר	יחזקאל 17	054-8437166	קסטנבוים	רבינו בח"י 16	03-5700548
רובינסקי	הרצוג 14 [אזור ר"ע למעלה]	054-8542330	מליק	ז'בוטינסקי (גשר פרדס)	077-3400730
כהן טוויל	המכבים 34 א' קריית הרצוג	054-8489988	לורבר	ח"י טייב 7 קריית הרצוג	052-7195081
גבעת שאול	פנחס קהתי 1	02-6516498	יילין	כתב סופר 18	02-6535604
גאולה	פאת השלחן 12 כניסה ב'	052-7622584	ארלנגר	יהודה המכבי 16 פינת בר גיורא	02-5374433
מאה שערים	יריד"ז 24	02-5381569	אתיק	אדמון 3	053-3198808
	קפאח פינת חבקוק	054-8418437	חממיאן	שמרי אמונים בלוק ג' כניסה ב'	055-6721343
	פולנסקי 5	02-6248548	רוזנבוים	גבעת משה 12	02-5371136
גוש 80	גבעת משה 12	02-5371136	שפיגל	פנים מאירות 12	02-5002507
סורוצקין	מחל 28 דירה 31	052-7601057	זאקס	מחל 28 דירה 31	052-7601057
סנהדרין מעלות דפנה	אהבת כל ישראל	02-5326835	פלאי	מעלות דפנה 129	02-5326835
נווה יעקב	רייכל 18	077-2010570	רייכל	בלבן 18	077-2010570
	זווין 22	052-7679550	טצמן	רביץ 17 דירה 15	052-7658010
	פניזל 20	052-7101083 052-7161156	אלפרט	פניזל 20	052-7101083 052-7161156
רמת שלמה	הרשרל 3	053-3161678 02-5710977	וולמן	הרשרל 3	053-3161678 02-5710977
	ברכת אברהם 24	02-5861142	שינברגר	ברכת אברהם 24	02-5861142
רמות א'	סולם יעקב 6	052-7695011	יונה	סולם יעקב 6	052-7695011
רמות ג'	צבי הרץ 36 דירה 26	050-4170799	שפירא	צבי הרץ 36 דירה 26	050-4170799
ירוחם	רוזנבלט 7	053-3160431 052-5860430	פזריני	רוזנבלט 7	053-3160431 052-5860430
אופקים	ההגנה 748	052-7624968	וייגולד	ההגנה 748	052-7624968
קרית מלאכי	החיד"א 1606	053-3118521	רייך	החיד"א 1606	053-3118521
רחובות	הרב יצחק ניסים 4 דירה 11	054-8516006	פרי	הרב יצחק ניסים 4 דירה 11	054-8516006
	עזרא 21	054-8463477	ישעיהו	עזרא 21	054-8463477
			מוס		

בני ברק

ירושלים

דרום

בשורה אדירה לעולם התורה:

התרגשות רבה בקרב תופסי התורה מפתיחת מסלול הלימוד 'קנין ירושלמי' על ידי ארגון 'דרשו'

התוכנית נוסדה על פי בקשות חוזרות ונשנות של תלמידי חכמים ואברכים שקדנים שביקשו להקים עבורם תוכנית לימוד עם 'מחייב' משמעותי לעיסוק מסודר ועקבי בתלמוד הירושלמי. בראש צוות כותבי המבחן יעמוד הגאון רבי זליג ברוורמן שליט"א, חתנו של מרן שר התורה זצ"ל, ומי שערך את חיבורו על הירושלמי

מסודר של קצב הלימוד יישלח בעז"ה לכל לומד שיירשם לתוכנית. את המבחנים על הנלמד יערוך צוות של תלמידי חכמים מופלגים הבקיאים בתלמוד הירושלמי, ובראשם הגאון רבי זליג ברוורמן שליט"א, ראש ישיבת 'דרך אמונה', חתנו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, ומי שערך את חיבורו של מרן הגר"ח על הירושלמי. כמו המבחנים על 'הדף היומי' בש"ס הבבלי, כך גם מבחני 'קנין ירושלמי', יערכו בסיעתא דשמיא מדי חודש, במוקדי הבחינה הרגילים של 'דרשו', הפעילים בימי שישי בכל רחבי הארץ.

ב'דרשו' מדגישים כי המלגה לתוכנית זו מגיעה עד ל-400 שקלים ללומדים שיקבלו ציון של בין 95 ל-100 אחוז במבחן, ומלגות נמוכות יותר למקבלים ציון נמוך יותר. כמו כן, אין צורך בתקופת המתנה להיכנס למסלול המלגות, כל הנבחנים ייכנסו למסלול המלגות כבר מהמבחן הראשון. נקודה נוספת שמבקשת הנהלת 'דרשו' להבהיר בהדגשה היא, שההשתתפות בקניין ירושלמי פתוחה לכולם, והמלגות על מבחנים אלו ינתנו לכל נבחן, כולל מי שכבר מקבלים מלגה על מסלולי 'דרשו' האחרים, ואין שום הגבלה על כפל מלגות בהקשר לתוכנית לימוד זו. עם זאת, לא יינתנו מלגות לילדים וכללי המילגות לבחורי ישיבות כפי שיפורסם.

הרישום מתבצע בכל עמדות 'נדרים פלוס'.

שישו ושמחו בזאת התורה, עת זוכה עולם התורה לחיזוק משמעותי להפצת אורו הזורח של התלמוד הירושלמי בקרב תופסי התורה די בכל אתר ואתר.

לפי בקשתם של אברכים רבים, בהם תלמידי חכמים מופלגים, נעתרה הנהלת 'דרשו' לבקשות והחליטה להקים מסלול מיוחד ללימוד התלמוד הירושלמי, בקצב של דף ביום, בדומה לתוכנית הלימוד 'קנין תורה', ללומדי 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי, ובדומה לתוכנית 'דף היומי בהלכה', ללימוד 'משנה ברורה' עם 'ביאורים' ומוספים' בקצב של דף ליום.

במסגרת התוכנית 'קנין ירושלמי', לומדים המשתתפים דף אחד מדי יום, החל מיום שני כ' בחשוון תשפ"ג, לפי 'צורת הדף' של התלמוד הירושלמי בהוצאת 'עוז והדר', וכן בהוצאת ארטסקרול - מורשה.

הלומדים יכולים לבחור בכל מפרש המועדף עליהם ללימוד הירושלמי, אבל על פי הנחיית רבותינו גדולי הדור המתווים את דרכו של ארגון 'דרשו' על כל צעד ושעל, במקרה של מחלוקת בין המפרשים השונים, יקבע לצורך המבחן פירושו הבהיר והנפלא של מרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל.

מסלול הלימוד של התלמוד הירושלמי, יתחיל כאמור ביום שני כ' בחשוון, והמחזור הראשון יגיע אל סיומו בעוד כשש שנים. לוח

השטייגעז של החזרה

עם תחילת זמן חורף, חוזרים ללימוד בחשקת התורה בהיכלי הישיבות והכוללים בחדוותא דאורייתא ומוסיפים בעמל וקנין התורה במסגרת תכניות דרשו המעניקים מסגרת ומחייב למבקשים ולשואפים לעלות במעלות ידיעת והבנת התורה

קנין ירושלמי

לבקשת לומדי תלמוד ירושלמי, לקראת
המחזור החדש נוספה תכנית לימוד
ומבחנים

'הדף היומי בתלמוד הירושלמי'

מתחילים:

ביום שני כ' בחשוון

תשפ"ג

מסכת 'ברכות'

המלגה המרבית בסך

400 ש"ח למבחן

לרישום והצטרפות
בעמדות 'נדרים פלוס'

ניתן לשמוע את פרטי וכללי
התכנית בקו השיעורים של 'דרשו'
077-2222666 שלוחה 2 < 4

ילכו מחיל אל חיל בעיון הלימוד ובקנין ידיעת התורה ובלמוד ההלכה והמוסר

עברו מספר חודשים, והאיש ניגש אל אבי ואמר לו בחדוה: "נסעת ללארצות הברית, ובחרתי לי שני חתנים תלמידי חכמים, אתה עשית עסקה אחת, ואני עשיתי שתיים!"...
למדנו עד כמה גדולה קנאת סופרים המרבה חכמה בישראל!
(מתוך הספר 'אריה שאג')

עשיר מופלג ובעל עסקים פורחים, ואמר לו: "היום עשיתי עסקה אדירה שבה לא תוכל להתחרות עימי!".
"איזו עסקה אתה כבר מסוגל לעשות שלא אוכל להתחרות עמך?",
שאל האיש בסקרנות.
"לקחתי לבתי חתן תלמיד חכם גדול, והתחייבתי לפרנס אותו!",
השיב אבי.

מסירות נפש על שמירת השבת

ממני רבינו לגזור לו חתיכה מהזקן. הרי ידוע שהוא לא נגע בזקן, אבל בשנים האחרונות נשרו לו חתיכות גדולות מהזקן.
פעם אחת ביום שישי בבוקר, הוא קרא לי וביקש שאגוז חתיכה. לא הבנתי את הסיבה, והוא הסביר לי שהיתה לו חתיכה של זקן שנותרה תלויה על כמה שערות בודדות, והוא חושש כי בשבת זה נחשב טלטול. הבאתי מספריים כדי לגזוז את החתיכה הזאת, וכאשר סיימתי הוא לא איפשר לי לזרוק את השערות, אלא נטל אותן והלך בעצמו למטבח להשליך אותן לפח. הוא חשש, כנראה, שמישהו עלול לשמור חתיכה מהזקן, ולכן בעצמו דאג להשליך אותה לאשפה.
פעם אחת סיפרה לי הרבנית, שבלייל שבת נפלה חתיכה מהזקן בעת שישן על המיטה, וכל השבת הוא לא נשכב על המיטה, באמרו כי החתיכה הזאת היא 'מוקצה', ואם יש מוקצה על המיטה הוא לא מוכן לישון עליה.
מבחינתו לא היתה לו כל בעיה שלא לשכב על המיטה שבת שלימה, אם יש איזו שאלה הלכתית וגם רחוקה ביותר.
(מתוך הספר ומתוק האור פניני הגראי"ל - בעריכת הגאון רבי שלמה לונגשיין שליט"א)

סיפר רבינו זצוק"ל: באמצע המלחמה שהתה הרבנית ע"ה במחנה בצרפת. האחראים שם הכריחו את כולם לעבוד בשבת, והזהירו כי מי שישתמט מהמוטל עליו - יוחזר מידית לגרמניה, לידי הנאצים ימ"ש.
הרבנית ע"ה היתה היחידה שהודיעה קבל עם ועדה שבשום אופן לא תעבוד בשבת!
המפקד שמע זאת והורה לה ללכת לארוז את חפציה ולהתכונן לעזוב את המקום. הרבנית סיפרה כי כשהלכה ליטול את חפציה ידיה רעדו מרוב פחד מהצפוי לה.
כשהתיצבה שוב עם חפציה מול המפקד, פנה המפקד אל כל הנשים היהודיות שעמדו שם ואמר: "אתן כולן מזויפות, ורק היא [הרבנית] היחידה שנשארה אמיתית. לכן, כולכן תעבדו בשבת והיא לבדה תהיה פטורה מעבודה בשבת!"

שאלה של טלטול ושל מוקצה

פעם אחת בחייו - סיפר רבי משה יהודה שניידר שליט"א - ביקש

שמאז שמע זאת מרבינו השקיע בזה שכאשר ראה כזאת עקב ובריר על ההורים ובדרך כלל מצא דברים מיוחדים שלא נראים בעיני בשר שטחיות, והיה אף אחד שנראה היה פשוט מאד ושכאשר עקב אחריו ראה שהוא צדיק אמת?
אירע שרבינו נקלע בחול המועד לשכונה אחת וראה על לוח המודעות שרב פלוני עומד למסור שיעור, אותו רב שהיה צעיר ממנו בהרבה נקלע תקופה קצרה לפני כן לסערה ציבורית שכרכה את שמו כמי שתמך בדבר מסויים שלילי, רבינו כנראה ידע שההאשמה לא מדוייקת והחליט לחזקו ונכנס וישב להאזין לשיעורו.
(קטעים מלוקטים מתוך הספר גאון ישראל)

הוא לא הסתפק בזה שלא דיבר רע על אנשים, אלא היה מופלא בעיני הטובה ובראייתו החיובית היה כמה פעמים שבאו לשאול בשידוכים על אנשים שפשטו רגל או שנפוצו עליהם שמועות כאלו ואחרות, הוא לא לקח אמנם אחריות באמרו שאינו מכיר, אולם לאחר אומרו זאת פתח וסינגר ולימד צידי זכות וכשהכיר הציג בצורה היפה ביותר את אותו אדם או משפחה באופן נפלא ולפעמים אף אזור עוד ועוד ודחף אנשים לעשות שידוכים איתם.
כמה פעמים דיבר על משפחות פשוטות בעיני בשר שזכו שיוצאי חלציהם יהיו תלמידי חכמים וצדיקים, והיה אומר תראו כמה אי אפשר בעינינו לראות לכל העומק, הלא אם זכו לזאת כנראה יש להם שייכות לכל הטוב הנפלא של צאצאיהם. אחד מתלמידיו סיפר

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הזה מבשר לי שהבעיה נפתרה... עניתי לטלפון ואכן כך היה. ישועה מיידית. כי כשאנחנו מקיימים "השלך על ה' יהבך", כלומר את ה'פעקל' שלנו, את התיק עם כל הבעיות שלנו - אז התוצאה המיידית היא "והוא יכלכלך!", הקב"ה כבר מסדר את כל מה שצריך לסדר עבורנו.

הלוואי שנזכה להישאר במדרגה הזאת כל הזמן, ושלא נגיע אליה רק לאחר שכלו כל הקיצים ולאחר שכל השיטות ה'קונבנציונאליות' כביכול נכשלו. כי הרי ככה זה עובד, כשכלו כל הסיכויים ואין לנו שום דבר שאנחנו יכולים לעשות בכוחות עצמנו כדי לעזור לנו, אנחנו נזכרים להתפלל מעומק הלב... רק אז אנחנו נזכרים שיש מנהיג לבירה וש אפשר להתפלל אליו. החכמה היא לפנות קודם כל אליו, ולחסוך את כל המאמץ והניסיונות והתסכולים שבדרך...

וכשמבקשים צריכים גם לדעת, שבזמן שאנחנו מתפללים, אנו משליכים על הקב"ה את יהבנו. מעכשיו זה כביכול הופך להיות הבעיה שלו.

בדידי הווא עובדא, שפעם התמודדתי עם קושי מסוים במשך מספר שבועות, וחיפשתי פתרון לבעיה. פעם אחת הרגשתי שבאו מים עד נפש, התפללתי מנחה ופשוט פרצתי בבכי, התפללתי מכל הלב, ואחרי התפילה הרגשתי שאבן גולה מעל לבי. זהו, עכשיו זאת לא הבעיה שלי, זאת הבעיה של הקב"ה והוא הרי אין לו בעיות, הוא פותר הכל בלי שום מאמץ. אני מסודר!

יצאתי החוצה, ופגשתי את אחי. סיפרתי לו: "הנה תראה, היתה לי בעיה ופתרתי אותה. הקב"ה מטפל בזה עכשיו". עודי מדבר איתו והטלפון מצלצל. אמרתי לו בביטחון מלא, שאני בטוח שהצלצול

מעומק המחשבה שלו ומהבנה שלו בכל מה שקורה איתנו - בחורים צעירים שחיים במרחק עשרות שנים ממנו.

ביום שישי אחד הוא מצא אותי ישן בשעת סדר א' בפנימייה אחרי ליל שישי ארוך בו למדתי ו'עשיתי משמר' כמקובל... כשהוא העיר אותי ושמע שאני ישן כיון שעשיתי 'משמר' הוא התרעם לעומתי, "אז מה, אתה נמצא כאן בישיבה בשביל ללמוד להפוך יום ללילה ולילה ליום? מי התיר לך את זה?!" הוא אמר את המשפט ועזב את החדר, היום אני יכול לספר שההערה הזו לא גרמה לי להופיע בסדר באותו יום שישי אבל כמדומני שמאז החשק שלי לעשות משמר בלילות שישי ירד פלאים, מהמשפט הקצר שלו קיבלתי את המימד הנכון וההסתכלות האמיתית על הנושא, לפעמים זה בא ממקום טוב אבל הרבה פעמים היצר הוא דווקא זה שמפתה את הבחור ללמוד בשביל מטרותיו שלו, להפוך יום ללילה ולילה ליום...

כל עובד ה', מחפש את השלימות, לפעמים כשנמצאים בצומת דרכים או באיזה התלבטות מרגישים נבוכים מה ואיך לעשות, אז העצה היחידה היא "שאל אביך ויגדך זקינך ויאמרו לך" ועל זה אנו מובטחים שכל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל.

המופתע, "הבאתי איתי כמה דברים שיעזרו לך להבריא". ההפתעה הייתה מושלמת, הבחור החולה ואני, שהיינו בטוחים שהמשגיח ינצל את הביקור לנסות לברר איתו כמה נקודות חשובות שהוא כבר רצה ממזמן לדבר איתו עליהם הופתענו כשהשיחה קלחה בלי שום איזכור לנושאים שיכולים לגרום אי נעימות, הביקור היה נעים וכלל התעניינות מקיפה על הבחור ועל משפחתו כאילו אנחנו נמצאים באיזה מפגש חול המועד משפחתי נחמד...

מיותר לציין שכשהבחור הבריא בס"ד אחרי כמה ימים הוא הקדיש מאמצים מרובים לכך ששוב המשגיח לא יצטרך אפילו למצוא מתי כן לדבר איתו שיחות קצת אחרות...

גם שיחותיו של המשגיח התאפיינו בצורה הייחודית להם, הם לרוב התנהלו ברוגע ללא הרמת קול מיוחדת, בלי שום עזרים ופעלולים של רטוריקה אבל הם היו שיחות תובעות וחזקות שיישרו את קו החשיבה של כל מי שמע אותם, הם היו 'מצפן' לכל בחור בישיבה לבדוק איך מתייחסים על פי האמת לנושאים האקטואליים שעמדו על הפרק, במקוריות מיוחדת ובהבטה קלמאית אמיתית הוא נתן לנו את המימד הנכון על החיים ותהפוכותיהם ולפעמים נדהמנו

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מה צריך לכוון באמירת המילה 'אחד' בקריאת שמע?
- ◆ מי שאמר 'ברוך שם' ללא כוונה - האם צריך לשוב ולאומר?
- ◆ באיזה אופן משלימים 248 מילים בקריאת שמע?

השלמת 248 מילים בקריאת שמע

• בשלוש הפרשיות של קריאת שמע ישנן 245 מילים, והנהיגו חכמינו ז"ל שהחזן ישוב ויאמר "ה' אלקיכם אמת" בסוף הקריאה, ובכך יושלם מספר 248 מילים, כנגד מספר האיברים שבאדם.

• הרמ"א כתב שהקורא קריאת שמע ביחידות יוסיף את המילים "א-ל מלך נאמן" בתחילת הקריאה, לפני הפסוק 'שמע ישראל', ובכך יושלם את מספר המילים.

• הקורא קריאת שמע בציבור, ובהגיע החזן למילים "ה' אלקיכם אמת" טרם סיים את קריאתו - יש שכתב שישתתק ויקשיב לאמירת מילים אלו.

'מצוות צריכות כוונה'

• להלכה - מצוות צריכות כוונה, ולכן המקיים מצוה ללא כוונה חייב לשוב ולקיימה, אולם לענין ברכה יש לחשוש לדעת הסוברים שמצוות אינן צריכות כוונה, ואין לברך שנית.

• מי שעשה מצוה ולא התכוון במפורש לשם קיום המצוה, אך צורת העשייה, או ההכנה, וכדומה, מוכיחות שנעשה לשם המצוה, יצא ידי חובה.

ענינים שונים

• לדעת רוב הפוסקים יכול אדם להוציא את חבירו ידי חובת קריאת שמע על פי הכלל 'שומע כעונה', אך נחלקו בנוגע למי שכבר קרא בעצמו - אם יכול להוציא את חבירו.

• השומע שני אנשים מברכים כאחד, ומסיימים את ברכתם בשווה, או שהשני מסיים ב'תוך כדי דיבור' לראשון - יענה 'אמן' ואמן'.

הכוונה בקריאת שמע אופן הקריאה

• לצד הכוונה לשם קיום המצוה, גם כוונת הלב וההתבוננות בנאמר בפסוק הראשון של קריאת שמע - "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" - הכרחיות לקיום המצוה.

• בקריאת המילה 'אחד' שבפסוק הראשון של קריאת שמע, יש לכוון לקבלת עול מלכות ה' ויחודו בשמים ובארץ ובארבע רוחות העולם. ויש שנהגו להטות את הראש בעת אמירת 'אחד' בפסוק הראשון של קריאת שמע, לכל הכיוונים: מעלה, מטה, מזרח, מערב צפון ודרום, כדי לרמז על הכוונה האמורה. וסדר ההטייה לכתחילה הוא לפי סדר מתנות דם החטאת על קרנות המזבח.

• אסור לכפול את מילות הפסוק 'שמע ישראל', ואף לכפול את כל הפסוק, כדי שלא ישמע כאילו יש 'שתי רשויות' חלילה; ואם לא פָּנָן בפעם הראשונה - יכפול בלחש, וכשנמצא לבדו - אף בקול רם.

• בקריאת פסוקים מהתנ"ך ובתפילה, חובה להקפיד על הגיית המילים בשלימותן, והפרדה ברורה ביניהן במקומות שהחיבור עשוי ליצור שינוי בהגיית הברות הסוגרות או הפותחות את המילים.

• בעת אמירת "וקשרתם לאות על ידך", וכן "והיו לטוטפות בין עיניך" - יש למשמש בתפילין; ויש שנהגו לנשק את היד לאחר המשמוש בתפילין.

• חז"ל תיקנו לומר בקריאת שמע, לאחר הפסוק 'שמע ישראל', את השבח "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", בלחש. ומי שאמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ללא כוונה, ישוב ויאמרנו; ואם שכח לאומר, ונזכר בכך בהמשך הקריאה, יאמרנו במקום שנזכר.